6
40-c
38
BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
28 F
24
F
6-40-C-38

CHRISTOPHORI RANZOVII

Equitis Holſati

EPISTOLA AD GEORGIVM CALIXTVM

Profeſſorem Helmſtedenſem

Qua ſui ad Eccleſiam Catholicam acceſſus rationes exponit.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

EXCVSA ROMÆ MDCLXII.

Typis S. Congreg. de Propaganda Fide.

SVPERIORVM PERMISSV.

CL. DOCTISSIMOQVE VIRO GEORGIO CALIXTO CHRISTOPHORVS RANZOVIVS

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

Sal. plur. dicit, vouetque æternam.

LITERAS tuas a. d. VI. Maij datas, doctiſſime idemq; optime Calixte, plane quales ſperabam accepi, nempe modeſtiæ & humanitatis, tum vero officioſi erga me affectus plenas. Indicant illæ, itidem vt aliæ ſub idem tempus ex patria perlatæ, quam ſolliciti mea de re fuerint homines ſui omnium incurioſiſſimi: qui cum nihil Romæ ſpectatu dignum putent præter publicorum operum moles, & priſci ſplendoris indices parietinas; nec niſi cum ſtabularijs, laniſtis, & ſaltatoribus plerique verſentur, me viros pios doctoſque frequentantem, quibus hæc vrbs abundat, in fidei catholicæ veritatem inquirere ægreferunt. Sed illi de ſe viderint: ego quidem pro eo quo teneor æternæ felicitatis deſiderio, ſtudij humani curioſitatem nuſquam melius exerceri credo, quam in

negotio ſalutis; quæ extra vnam veramq; Chriſti Eccleſiam ſperari nullo modo poteſt. Proinde cum hæc præcipua Italicæ profectionis cauſſa mihi fuerit, ſedulo hic diſquirendum mihi exiſtimaui de religionis capitibus, quæ Septentrionem infelici ſchiſmate ſeparant a Romana cæteraque catholica Eccleſia. Eamque ad rem peropportuna mihi accidit amicitia Lucæ Holſtenij, ſacerdotis catholici ex Tranſalbiana noſtra; viri & eruditione & humanitate ſingulari, & in SS. Patrum & Conciliorum lectione verſatiſſimi. In eo præcipue me delectauit, quod ab omni ſophiſtica futilitate & logomachia abhorreat; quippe qua veritatem catholicam luce meridiana clariorem, obfuſcari tantũ tenebriſq; inuolui exiſtimat. Eius conſilio in diſcernendis fidei controuerſijs regulam Vincentij Lirinenſis, quem tua commendatione noſſe & amare cæperam, adhibui: ſcilicet, diuinæ legis auctoritatem, & Eccleſiæ catholicæ traditionem: itaut verum & indubitatum crederem quicquid ſacra ſcriptura docet, dummodo interpretationis eius linea ſecundum eccleſiaſtici & catholici ſenſus normam dirigatur;

tur; non iuxta peculiarem cuiuſcunque demum veteris aut nouæ ſectæ opinionem detorqueatur.

Huius regulæ ductu dubitare non potui, quin ea certiſſima ſacræ ſcripturæ mens eſſet, & vera ac genuina eccleſiæ catholicæ doctrina, quam proxime ab Apoſtolis acceptam probatiſſimi primorum quinq; ſæculorum Patres, & quatuor Concilia generalia, quatuor Euangelijs antiquorũ iudicio comparanda, tradiderunt: tum etiam quod ſuppares ijſdem temporibus hiſtoriæ eccleſiaſticæ auctores ſcripto nobis conſignatum vnanimi conſenſu reliquerunt: nec aliunde primitiuæ Eccleſiæ ſenſum clarius certiuſq; erui poſſe exiſtimaui. Ita vt, quæcumq; primis iſtis ſæculis in dogmatibus fidei, Eccleſiæ Sacramentis, eorumq; vſu & ritibus; tum etiam in politia & diſciplina publica, vbique, ſemper, & ab omnibus credita, probata, & vſitata fuiſſe certo ſciam, ea pro veris, & catholicis dogmatibus, ſacramentis, ritibus, legibuſque eccleſiaſticis amplectar & teneam. E contra eos, qui vel olim publicam iſtã vniuerſæ eccleſiæ doctrinam peruicaciter negarunt, adulterarunt, im-

pugnarunt; vel hoc tempore, veterum quorundam exemplo, negant aut impugnant, ideoque Eccleſiæ communionem deſerunt; hæreticos, ſchiſmaticos, nouatores, & Eccleſiæ perturbatores fuiſſe, atque etiam nunc eſſe pronunciare non verear.

Quocirca primum ac præcipuum huius diſquiſitionis caput eſſe duxi, vt in ipſius Eccleſiæ nomen, naturam, & notas ſiue attributa ſedulò inquirerem; quæ ſecundum Apoſtolum, domus Dei eſt, columna & firmamentum veritatis: & iuxta fidei ſymbolum, vna, ſancta, Catholica, & Apoſtolica credi debet. Principio enim niſi vna ſit, Eccleſia eſſe nequaquam poteſt. Cum enim corpus ſit Chriſti capitis ſui; vnius autem capitis nonniſi corpus vnum eſſe poſſit, vnam tantum, quacumque diffunditur, Eccleſiam eſſe neceſſe eſt. Ea autem vnitas vnius eiuſdemq; fidei veritate, eorundem ſacramentorum communione, pacis deniq; & concordiæ communis vinculo continetur. Ideoq; vbi fides diuerſa eſt, & ſacramenta non eadem celebrantur, neque coniuncta vnius fraternitatis in vna Dei domo cohabitatio, ibi

Ec-

Eccleſia vna non eſt. Vnde iam olim hac de re pronuntiauit Cyprianus: Deus vnus eſt, & Chriſtus vnus, & vna Eccleſia eius, & fides vna, & plebs in ſolidam corporis vnitatem concordiæ glutino copulata. Scindi vnitas non poteſt: nec corpus vnũ diſſidio compaginis ſeparari, diuulſis laceratione viſceribus in fruſta diſcerpi. Quicquid enim à matrice diſceſſerit, ſeorſim viuere & ſpirare non poterit, ſubſtantiam ſalutis amittit. Ex quo ſequitur Catholicam Eccleſiam, quæ præcipua a parte Romana dicitur, cum Lutherana, Caluiniana, vel Anabaptiſtica vnam eandemque Eccleſiam nec eſſe, nec fingi poſſe. Cum iſtæ non ſolum ab ea diſcrepent multis fidei capitibus, diuerſiſque ſacramentis; ſed hoſtili quoque odio diſſideant. Omnes enim iſtæ ſectæ a Romana eccleſia eam ob cauſam ſuperiori ſæculo ſe diſiunxerunt, quod non Eccleſiam Dei, ſed ſatanæ regnum, & Antichriſti ſedem, atque ipſiſſimam Babylonem eam exiſtimarent; ideoque Luthero claſſicum canente, omnibus ſalutem in Chriſto ſperantibus, & animo & corpore fugiendam crederent. Neque hactenus ſuſceptum ſemel

odium poſuerunt. cum hoc ipſo tempore Eccleſiæ hoſtes rerum potiti, templa Catholicorum inuadant, bonis ſpolient, Epiſcopatus ſupprimant, Monaſteria ſubuertant, ſuæque ſectæ doctrinam Catholicæ fidei abrogatæ ſubſtituant.

Sanctam quoq; credimus & profitemur Eccleſiam, quam Chriſtus ipſe, teſte Apoſtolo, ſanguine ſuo ſanctificauit, mundans eam lauacro aquæ in verbo, vt exhiberet ipſam ſibi glorioſam, non habentem maculam aut rugam, aut aliquid huiuſmodi, ſed vt ſit ſancta & immaculata. Quod cum Auguſtino retr. l. 1. c. 18. & alibi, ita intelligimus, non quaſi iam ſit, ſed quæ præparatur vt ſit, quando apparebit etiam glorioſa. Sancta tamen, quam Spiritus ſanctus Chriſti Domini, vt cum Tertulliano loquar, vicarius nunquam deſeruit, nunquam deſeret; ſed virtutum vbertate fœcundat, & ſanctitatis magiſtram populo Dei conſtituit. Sane cum ſingulari Dei inſtinctu animus meus inde a puero ad veram pietatem anhelaret, & pauca a noſtris ſcripta reperirem igni illi cæleſti fouendo opportuna, quo diuini amoris incendium exardeſceret; oblatis mihi tunc

ca-

catholicorum ſcriptorum meditationibus ſacris, cœpi ſtatim perſentiſcere, quanto ſuauius vberiuſq; Eccleſiæ illius filij de matris ſuæ vberibus ſpiritus dulcedinem, & pietatis nutrimentum ſugerent, quam qui externæ nutricis ex ſuccas & aretes mammas inani labore fatigant. Eoque prima mihi de Eccleſiæ illius ſtatu cognoſcendo ſuborta eſt cogitatio, neque enim veriſimile videbatur in ea arbore fidei medullam exaruiſſe, quæ tam vberes pietatis fructus gigneret.

Atque iſtam tunc coniecturam minime me fefelliſſe abunde deinceps Catholicorum hominum vſu & conuerſatione expertus ſum; maxime cum ad vrbem acceſſiſſem. Nam vbi tu ſuperſtitionibus, nugis, & nouitatibus me offenſum iri exiſtimaſti, ibi inſperato planeq; admirando ſpectaculo vniuerſa Catholicæ Eccleſiæ facies antiquæ pietatis ſanctitatiſq; plena, oculis animoque meo ſeſe aperuit, in ipſo Iubilæi, quod INNOCENTIVS X. Pont. Max. orbi Chriſtiano indixerat, principio. Vidi enim ſolemni ſupplicationis ritu ad Baſilicam Vaticanam procedentes numeroſiſſimas infantium ſcholas, agmi-

na

na Monachorum, & religioſorum hominum ſodalitia; inde collegia diuerſa Clericorum, & Eccleſiarum presbyteria. Clerum ſuum ſequebatur Pontifex, veneranda Epiſcoporum corona circumfuſus. Hunc populi Chriſtiani Ducem, & Antiſtitem ſupremum immenſa fidelium turba ſubſequebatur, eo animi ardore, vt cælum ipſum expugnaturi, manuq; violenta direpturi viderentur, homines plerique omnes ſacco tantum & cilicio tecti, & ſcipione viatorio armati. Vbi in porticũ ad limen Eccleſiæ peruentum, Pontifex in genua prouolutus, cum oratione ſuper plebem data miſericordiam diuinam imploraſſet; occluſas valuas non tam aperiens, quam diruens, primus templum ingreditur, rectaque pergit ad altare, preces ſolemnes inchoaturus. Interim non ſine ſtupore ſpectaui, quo impetu populus ille ingens in Eccleſiam irrueret, limina certatim exoſculantes, genibuſque perreptantes; templum ingreſſi pars in terram proni, totoque proſtrati corpore, pars B. Petri, vt vocant, Confeſſioni, & altaribus prouoluti, lacrymas preceſq; funderent; & ad miſericordiam Dei extorquen-

quendam non tam pectus palmis, quam cœlum ipſum inuidia tunderent. Hæc fateor noua tum viſa mihi, cui nihil ſimile apud noſtros antea obſeruatum; vbi homines ad orationem genuflexi non niſi in ſepulcrorũ memorijs picti ſculptiue conſpiciuntur. Sed nouitas illa clariſſimum antiquæ ſanctitatis indiciũ mihi præbuit: vnde Eccleſiam etiam nunc vitali vigore Spiritus ſancti vegetari regique certo perſpicerem. Eaque in ſententia magis confirmatus ſum, vbi populum illum agmine immenſo, & continua ſerie cæteras Eccleſias, precibus, ſtationibuſq; præſtitutas, obeuntem vidi; ſupplicationibus interim, & Litanijs ſuo quoſque ordine, ſed vno coniunctoque pietatis certamine diuinam opem expoſcentes. Tum vero perſpexi, quanta pietatis æmulatione peregrini ad Vrbem confluentes & publicis Eccleſiæ, & ſuæ quique nationis priuatis hoſpitijs excipiantur: ad hæc quo ſtudio curaque foueantur ægroti, quod fidem propemodum omnem excedit.

In tanto populorum & nationum numero facile perſpexi, quid catholica Eccleſia a ſectis factionibuſque priuatis diſtet:

cum

cum hic omnes gentes omneſque linguæ vnius fidei & caritatis vinculo ſocientur; apud iſtos vnius eiuſdemque ciuitatis populus, ſæpe etiam familiæ ſingulæ, opinionum & parietum diuertigio ſeparatæ, ſuo quique in angulo Eccleſiam coarctatam exiſtiment, cæteroſque vt extorres ac profanos ferali odio auerſentur.

Chriſtus Dominus omnes gentes, & extremos terræ terminos hereditatem & poſſeſſionem a Patre accepit. patrimonium hoc ampliſſimum integrum, nec minuendum vnquam, tabulis dotalibus ſanguine ſuo obſignatis ſponſæ vnicæ contulit. Proinde mirandum, cum S. Auguſtino, qualem veſaniam patiantur hæretici, qui præciſi a compagine Eccleſiæ Chriſti, & partem tenentes, & totum amittentes, nolunt communicare orbi terrarum, quo diffuſa eſt gloria Chriſti; cui communicat catholica Eccleſia. Etenim Chriſtianorũ cum ſint hæreſes plures, atq; omnes ſe catholicos velint videri, alioſque præter ſe hæreticos nominent; vna eſt Eccleſia catholica, cui hæreſes aliæ diuerſa nomina imponunt, cum ipſæ ſingulæ proprijs vocabulis, quæ negare non audeant, appel-

len-

lentur. Huius igitur Eccleſiæ tenenda eſt nobis communicatio, quæ Catholica eſt, & Catholica nominatur, non ſolum a ſuis, ſed etiam ab omnibus inimicis. Velint enim nolint ipſi quoque hæretici & ſchiſmatum alumni, quando non cum ſuis, ſed cum extraneis loquuntur, catholicam nihil aliud quam catholicam vocant. Non enim poſſunt intelligi, niſi hoc eam nomine diſcernant, quo ab vniuerſo orbe nuncupatur. Hæc ſola Eccleſia nos Deo ſeruat, hæc filios regno, quos generauit, aſſignat. quiſquis ab ea ſegregatus adulteræ iungitur, a promiſſis Eccleſiæ ſeparatur. Eius vnitatem, qui non tenet, Dei legem non tenet, non tenet Patris & Filij fidem, vitam non tenet & ſalutem. Quocirca, inquit, ſi tibi Angelus de cælo diceret: Dimitte Chriſtianitatem orbis terræ, & tene partes Donati, (hoc eſt Lutheri vel Caluini), anathema eſſe deberet: quia te a toto præcidere, & in parte concludere conaretur, & alienare a promiſſis Dei. Eccleſia ſponſa Chriſti eſt, vt ait idē Auguſtinus, totum poſſidet quod a viro ſuo accepit in dote. Quæcunque congregatio cuiuſlibet hæreſis in angulo ſedet,

con-

concubina eſt, non matrona. iactet ſe cum ſpuria prole contra Eccleſiam, & ancilla procax dominæ conuitia & iniurias ingerat; eijcietur tamen cum filijs ſuis, qui vtcunque nunc Chriſti patrimonium ſibi arrogent, hæredes cum filijs liberæ numquam erunt. Neque enim Deum Patrem habere poteſt, qui non habet Matrem Eccleſiam.

Et ne quis hanc Matrem fidelium, Arcam ſalutis, & Chriſti Tabernaculũ ignorare poſſet, in Sole illud poſuit, deditque in lucem gentium: atque vt Dei ciuitas conſpicua appareret omnibus, in montis vertice eam eminere voluit. Quomodo enim gentes in tenebris & vmbra mortis ſedentes ad eam conuerterentur, ſi veritatis luce extincta errorum nox ipſam oppreſſiſſet; vel admota Diogenis laterna in angulis eſſet quærenda? Eccleſiarum origines euoluenti omnium ſæculorũ exempla occurrunt, quam fidei & religionis matricem & magiſtram ſingulæ agnoſcãt. Taceo Britanniam, quatenus Angli, Saxoneſq; noſtri eam occuparant, S. Gregorij magni apoſtolatu per Auguſtinum ſociosque Monachos Euangelij luce perfuſam.

ſam. Cogita Saxoniam noſtram Ciſmarinam cum Prouincijs vicinis ad intimum Septentrionem porrectis, & extremam Thulen, S. Anſcharij prædicatione Catholicæ Eccleſiæ adiectam. Cogita reliquam Transrhenanam Germaniam, quæ extra veteris Romani Imperij limitem fuit, Bonifatij, VVillebrordi, Suiberti, & VVilhadi, aliorumq; ſanctiſſimorum hominum labore, & induſtria ad catholicæ fidei agnitionem, & Eccleſiæ vniuerſalis communionem perductam. Nunquid ea tunc inuiſibilis latebat Eccleſia, quæ Apoſtolicos viros prædicationis munere legitime inſtructos eo miſit? quæ recens fundatis eccleſijs Epiſcopos ordinauit? quæ ritus legeſque eccleſiaſticas, omnemque diſciplinam ſacram ijſdem tradidit? Si recentiora tempora ſpectemus, miraculo euidenti non caruit, quod auorum memoria de America, de vltima Africæ ora, & de Indiæ remotiſſimis Prouincijs Inſuliſq; factum ſcimus. Subtraxerat Eccleſiæ catholicæ veritatis hoſtis Prouincias & Regna, quæ ad Septentrionem vergunt, & vniuerſalis Eccleſiæ membra non ita pridem nobiliſſima in partes ſectaſque varias

diſcer-

diſcerpſerat; ita vt Chriſti patrimonium non exigua parte mutilatum videri poſſet: cum repente veritatis Sol, cui peruerſum & obſtinatum animum homines factioſi occluſerant, Prouincijs quas dixi remotiſſimis, & dira barbarie efferatis exoritur, ſuoque lumine longe lateq; omnia perfundit: vbi nunc Regna, & Prouinciæ propemodum infinitæ Chriſti iugo colla ſubmiſerunt; & religio catholica per Metropoles, Epiſcopatus, Academias celeberrimas, & religioſorum hominum Collegia infinita, lætiſſima propagine diffuſa floret. Quis vero neſcit, quibus auſpicijs, qua auctoritate, quorum opera & miniſterio id factum? Neque enim ex latebris noui & incogniti prædicatores emerſere, quod auorum memoria apud nos contigiſſe ſcimus; ſed Pontificum, Regumq; Catholicorum ſtudio agmina operariorum ad nouam meſſem, ex Catholicæ Eccleſiæ gremio fuere ſubmiſſa. Neq; nunc obſcurum vlli eſt, vnde Miſſionarij ad fidei Catholicæ reliquias inter hæreticos & ſchiſmaticos tuendas, vel veritatem de integro apud infideles propagandam ſubmittantur; qui omnium nationum

Col-

Collegia, non ſolum Romæ, ſed per cæteras omnes Orbis Prouincias, etiam in Iaponia, ſub primo Solis ortu à Pontificibus Romanis fundata non ignorat. Hoc Catholicæ Eccleſiæ ſtudium, hanc Pontificum, hanc Cardinalium curam vel præcipuam hic eſſe ſciunt, qui ſine odio & inuidia res Romanas inſpiciunt. Neq; eam inanem eſſe noſtro hoc tempore patitur Deus, quum non ita pridem certo nuntio ex Oriente perlatum ſit, *Sinarum* Regem cum familia & nobilitate præcipua, Chriſti fidem ſuſcepiſſe, Principumque exemplo myriades hominum paſſim ad baptiſmum properare: ita vt competentibus catechizandis vix omnes per Europam *Sacerdotes*, ſi eo mitterentur, ſuffecturi videantur.

Denique Apoſtolicam eandem Eccleſiam ſymboli definitione profitemur, eo quod originem, & ſucceſſionem ab Apoſtolis continua ſerie deductam vſq; in finem ſeruet. Conſtat enim, inquit Tertullianus, quod Chriſtus Ieſus Dominus noſter duodecim Apoſtolos, quos hæc appellatio miſſos interpretatur, lateri ſuo adlegerit, deſtinatos nationibus Magi-

ſtros, ad Patrem regrediens iuſſit ire, & docere nationes tingendas in Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum. Tum etiam quod Apoſtoli conſecuti promiſſam virtutem Spiritus ſancti ad virtutes & eloquium, primo per Iudæam conteſtata fide in Ieſum Chriſtum, & Eccleſijs inſtitutis, dehinc in Orbem profecti, eandem doctrinam eiuſdem fidei nationibus promulgauerunt; & proinde Eccleſias apud vnamquamque ciuitatem condiderunt: e quibus traduces fidei, & ſemina doctrinæ cæteræ exinde Eccleſiæ mutuatæ ſunt, & quotidie mutuantur, vt Eccleſiæ fiant, ac per hoc & ipſæ Apoſtolicæ deputantur, vt ſoboles Apoſtolicarum Eccleſiarum. Omne enim genus ad originē ſuam cenſeatur neceſſe eſt. Itaque tot ac tantæ Eccleſiæ vna eſt illa ab Apoſtolis prima, ex qua omnes; & ſic omnes primæ, & omnes Apoſtolicæ, dum vnam omnes probant vnitatem. Conſtat proinde omnem doctrinam, quæ cum illis Eccleſijs Apoſtolicis, matricibus & originalibus fidei, conſpirat, veritati deputandam; id ſine dubio tenentem, quod Eccleſia ab Apoſtolis, Apoſtoli a Chriſto, Chriſtus a Deo

ſu-

ſuſcepit. Reliquam vero omnem doctrinam de mendacio præiudicandam, quæ ſapiat contra veritatem Eccleſiarum, & Apoſtolorum, & Chriſti, & Dei. Hæc ille.

Vnde facile perſpexi, Septentrionalem noſtram Eccleſiā, quamdiu eam fidei doctrinam & ordinationem retinuit, quam S. Anſchario prædicante ab Apoſtolica Sede ſuſceperat, vere Catholicam, vere Apoſtolicam fuiſſe; quippe ab Apoſtolico viro fundata, cui petente Ludouico Pio Gregorius IV. Sedis Apoſtolicæ Præſul ante Corpus & Confeſſionem S. Petri, publicam gentibus Septentrionalibus euangelizandi auctoritatē tribuerat. Sed cum poſt annos paulo minus DCC. eædē Prouinciæ per Lutheri emiſſarios, quorū præcipuus apud nos fuit Ioannes Pomeranus, in partem ſectamque peculiarem pertraherentur; & noui iſti prædicatores, veteri fide & diſciplina partim abrogata, partim interpolata, Eccleſias Cathedraſque Epiſcoporum, qui vel exilio vel carcere mulctati deceſſerūt, inuaderent; & homines a ſeipſis orti, nouo more, ſine Epiſcopali ordinatione collegas & ſucceſſores ſibi conſtituerent; dubium non eſt,

quin Apoſtolicæ ſucceſſionis ſerie interrupta eadem Eccleſia ex Catholica & Apoſtolica in hæreticam Lutheranam conuerſa fuerit: vti etiam Ciſalbiana veſtra, quã a Suiberto & VVilhado Gregorij II. & Hadriani I. Apoſtolicorum Præſulum auctoritate fundatam, eadem peſtis poſtea afflauit, & ſubuertit.

Dixi Eccleſias noſtras Septentrionales Apoſtolicæ doctrinæ propaginem ex Romana accepiſſe, quam Apoſtolicam fuiſſe, atque etiam nunc eſſe, nemo vnquam ſanus dubitauit: quinimo vt omnium Apoſtolicarum maxima & antiquiſſima, honoris prærogatiuam præcipuam ſemper obtinuit. Eius potentiorem principalitatem ſtatim poſt Apoſtolorum tempora agnouit Irenæus. Eam ſtatu felicem pronunciat Tertullianus, cui totam doctrinam Apoſtoli cum ſanguine profuderunt; atque inde Africanis quoque Eccleſijs ſuam auctoritatem præſto fuiſſe teſtatur; eo ſcilicet, quod doctrinam fidemq; ex ea acceperit, ideoq; vt Matrem & Magiſtram coluerit vniuerſa Africa. Hanc Petri Cathedram atque Eccleſiam principalem; hanc Eccleſiæ Catholicæ radicem

& ma-

& matricem agnoſcit Cyprianus. In ea ſemper Apoſtolicæ Cathedræ principatū viguiſſe affirmat Auguſtinus. Vnde vniuerſa antiquitas hanc Sedem Apoſtolicam proprio & abſoluto nomine ſemper appellauit, & Epiſcopo ipſius Domni Apoſtolici titulum peculiarem tribuit. Ex ea vnitas ſacerdotalis exorta eſt, teſte Cypriano: quia Chriſtus, vt ſanctus ille martyr loquitur, ſuper vnum Petrum ædificat Eccleſiam ſuam, & illi paſcendas mandat oues ſuas; & vt vnitatem manifeſtaret, vnam Cathedram conſtituit, & vnitatis eiuſdem originem ab vno incipientem ſua auctoritate diſpoſuit. Et in pari conſortio honoris & poteſtatis, præ cæteris Apoſtolis primatus Petro datur, vt vna Chriſti Eccleſia, & Cathedra vna monſtretur.

Ob hunc primatum, ſiue potentiorem principalitatem Romanæ Sedis, neceſſe eſt ad eam omnem conuenire Eccleſiam; hoc eſt, eos qui ſunt vndique fideles, vt iam olim pronuntiauit Irenæus: ita vt catholicus cenſeri nullo modo pôſſit, qui eius Eccleſiæ communione non fruitur. Hanc Petri vnitatem qui non tenet, inquit Cyprianus, tenere ſe fidem credit? qui

Cathedram Petri, ſuper quam eſt Eccleſia fundata, deſerit, in Eccleſia ſe eſſe confidit? Nec quenquam latere poteſt hiſtoriæ eccleſiaſticæ paulo peritiorem, quam ſollicite olim Orientalium Eccleſiarum Epiſcopi de ſtatu ſuo periclitantes, Romanæ Sedi fidem ſuam probare ſtuduerint, eiuſque exambierint communionem; vt Eccleſias, vel ſaluas retinerent, vel amiſſas recuperarent. Hanc primam Sedem ob eundem primatum nullius inferioris iudicio obnoxiam cæteræ omnes iudicem ſupremam in cauſis eccleſiaſticis agnouerunt: ad eam a Conciliorum vel collegarum ſententijs prouocarunt; iniurijs pulſati eius popoſcerunt auxilium, quod Petrus & Athanaſius Alexandrinæ, Meletius & Paulus Antiochenæ, Paulus & Ioannes Chryſoſtomus CPlitanæ Eccleſiæ Patriarchæ efficax & opportunum experti ſunt. E contra Dioſcorum Alexandrinum ideo ab vniuerſo Chalcedonenſi Concilio damnatum depoſitumque legimus, quod excommunicationis ſententiam S. Leoni intentans, primam Sedem iniuria contumeliaque affeciſſet. Hunc primatum Chriſtianiſſimi quiq; Imperatores agnouerunt.

Ideo-

Ideoque Theodoſius maior Nectarij Patriarchæ CPni electionem, quamuis ab vniuerſali Concilio Conſtpño factam, a Sede Romana confirmari voluit; eique formatam a Damaſo PP. regulariter dirigi popoſcit, vt teſtatur Bonifatius PP. I. Eodem modo iunior Theodoſius cum Proclum ex Cyzicena Eccleſia ad Conſtpnam transferri cuperet, prolatis Cæleſtini PP.I. literis, quibus eam tranſlationem pridem probarat, facile ſuo deſiderio potitus eſt.

Sed cum tu noſtro tempore Græcos Romanæ Sedis primatu iure offēdi exiſtimes, mox Orientalis Eccleſiæ mentem accuratius perueſtigatam explicabo: vnum interim addam; ſupremam ſemper fuiſſe Sedis Romanæ auctoritatem in conuocandis dirigendiſque Epiſcoporum Concilijs, quibus vel ipſi Pontifices per ſe, vel per Legatos a latere miſſos, vel per diœceſium Primates, Vicarios ſuos, præſidebant; cuiuſmodi Vicariatu per Illyricum Theſſalonicenſem, per Gallias Arelatenſem, per Hiſpaniam Tarraconenſem & Bracarenſem olim functos fuiſſe, indubitatæ antiquitatis teſtimonijs conſtat. Quali etiam poſtea per Germaniam Bonifatius Moguntinus,

BIBLIOTECA ... ROMA VITTORIO E...

per Septentrionem Anſcharius, eiuſque aliquandiu ſucceſſores; per Angliam Cantuarienſis, alibi alij ex veteri inſtituto ac priuilegio fungebantur. Nec minus abſoluta fuit Epiſcopi Romani in Conciliorũ decretis vel confirmandis vel reprobandis auctoritas; quod Conſtpni I. Epheſini, & Chalcedonenſis generalium Conciliorum Synodicæ ad Damaſum, Cœleſtinum, & Leonem magnum perſpicue docent. Hæc qui in tanta ſacræ eruditionis luce vel negare, vel ſophiſmatum tenebris obfuſcare auſit, ei vel iudicium, vel pudoré omnem deperijſſe dixerim. Quamuis tu Hildebrandicis dictatis hæc accenſere non verearis, & quaſi noua fidei dogmata ad catholici nominis inuidiam exagites. Sed cum hac etiam parte a R. P. Ebermanno in Moguntinis diſputationibus ſatis tibi neruoſe reſponſum ſciam, hoc interim Catone contenti erimus.

Hæc, quam expoſui, rationum ſumma eſt, cur Romanam Eccleſiam pro Vna illa, Sancta, Catholica, & Apoſtolica agnouerim, quam fidei Symbolo profitemur; & cur eius gremio atque communioni tuto me commiſerim. Vnde vice verſa omnes

nes extra eam Congregationes, quocunq; demum reformationis nomine glorientur, aut quacunque puritatis ſpecie ſibi blandiantur, vt hæreticorum latibula deteſtor: eaque vt nullum nunc cum catholica Eccleſia in terris militante, ita neq; in poſterum cum triumphante in cœlorum regno partem habitura certiſſime credo.

Verumenimuero illud vehementer miror, quod cum hoc ad Eccleſiam catholicam acceſſu omnibus eius per vniuerſum Orbem membris me coniunxerim, tu contra ab ijſdem me ſeparatum exiſtimes: eaque in re quam rationem ſequaris, me non ſatis perſpicere ingenue fateor. Niſi quod tu Eccleſiam ex diuerſis Sectarum factionibus ita vnum in corpus conglutinatam exiſtimas, vt quamuis omnes catholicæ e diametro aduerſentur, inter ſe tamen occulto aliquo ſymbolo aut ſympathia arcana, ipſo ſcilicet catholicæ veritatis odio, ita ſint colligatæ, vt qui vnam neget, omnes neget. Sed cum purus putus Lutheraniſmus, tua quidem opinione, anguſtiſſimis limitibus contineatur, vna ſcilicet & altera Saxoniæ noſtræ præfectura; quotam quæſo ille Orbis partem occupat, vt cum

Catholicorum regionibus, Italia, Gallia, Hiſpania, Polonia, Germaniæ & Belgij parte maxima, tum vero cum America, India Orientali, & latiſſimis Africæ Regnis, denique cum Græcia, & Oriente, quarum maxima pars in catholica communione etiam hodie perſiſtit, comparari queat?

Neque vero cum Lutheraniſmo caritatem & tolerantiã Chriſtianam ſimul eiuraui, vt tu ſuſpicari videris; eo quod cum Sectæ omnes mutuo ſe ſcabant ferantque inuicem, ſoli Catholici cæteros omnes diuerſa ſentientes anathemate defigant. Non ego Auguſtanam Confeſſionem hic tibi opponam, vbi fere omnium articulorum epiphonema eſt: Et damnamus ſecus ſentientes: hoc dicam; cum nulla ſit communicatio lucis cum tenebris, Chriſti cum Belial; cur veritatem catholicam amplexus hæreticorum oppoſitionibus contra vniuerſalia, hoc eſt, ab omnibus, ſemper, & vbique credita dogmata, anathema dicere verear? Paulus fidem Galatis ſemel traditam non alio munimento ſecuram præſtari poſſe exiſtimabat, quam vt aliter docentibus anathema intentaret; idque

non ſolum quibuſq; de vulgo præconibus, ſed etiam Apoſtolis, & Angelis ipſis. Eccleſia hortus ille eſt concluſus, ex Canticis, ad quem hæreſi aditus non patet. hæc vinea euangelica, quam Dominus ab operarijs probe excultam, plantiſque fructiferis conſitam, ad fures feraſque ſilueſtres arcendas ſepe circumdedit. Et tu miraris, ſi maceriem illam ſartam tectam conſeruare omni ope ſtudeat, ſi dirui perfodique prohibeat is, quem vineæ ſuæ Dominus ſuprema cum auctoritate præpoſuit? Profecto vt erroris in ſe, ita iniquitatis in nos rei ſunt, qui cum terminos a Patribus conſtitutos pro libitu mouere, limites confundere, fines exarare, ſiluam non ſuam cædere, in alienam meſſem falcem immittere, peruerſo & pertinaci animo palam audeant; vim ſibi & iniuriam fieri queruntur, ſi alieno prohibeantur, ſi iuris violati poſtulentur.

Sed tu intra Symboli articulos catholicæ veritatis terminos ſtare exiſtimas. quæ illo expreſſe definita non ſunt, nullam certam credendi legem, ſed promiſcuam habere ſentiendi licentiã; quæ nouis Eccleſiæ definitionibus conſtringi coarcta-

riq; non debeat. Sed minime nouum hoc aut inſolens effugium. Neſtorius cum temerate veritatis catholicæ accuſaretur, fidei Symbolum obtendebat, quod Θεοτόκου vocem non agnoſceret; illud ſe profiteri aiebat. Sed Cyrillus id ſatis eſſe negat. nam etſi Symbolum voce tenus profiteri videretur, non tamen recte illud ipſum intelligere, neque ſyncere, ſed peruerſe & præpoſtere interpretari. Ideoque neceſſum eſſe, vt ea omnia ſcriptis execraretur, & anathematizaret, & publice abiuraret, quæ ſceleſtę, & profane hactenus ipſe ſenſerat, alioſque docuerat: eumq; in finem duodecim anathematiſmos eidem præſcribit, quibus errorem ſuum execraretur. Hiſce anathematiſmis Cyrilli non ſolum Neſtorius alios XII. e diametro pugnantes oppoſuit; ſed Ioannes Antiochenus cum aſſeclis eoſdem vt hæretica impietate refertos damnauit. Theodoretus quoque & ſuo & Orientalium Epiſcoporum nomine, contradictionibus totidem impugnauit. Stetit tamen immobilis catholica veritas, & Cyrilli anathematiſmos eidē ſtabiliendæ ſcriptos, vniuerſa Dei Eccleſia approbauit, vtcunque principio noui durique multis viderentur. Hoc

Hoc vnum namque, vt Vincentius Lirinenſis iam olim dixit, omni induſtria ſemper ſtuduit Eccleſia catholica, vt vetera fideliter ſapienterque, ſi qua ſunt illa antiquitus informata & inchoata, accuret & poliat; ſi qua iam expreſſa & enucleata, conſolidet & firmet; ſi qua iam confirmata & definita, cuſtodiat. Imitatur enim animarum religio rationem corporum; quæ licet annorum proceſſu numeros ſuos euoluant & explicent, eadem tamen quæ erant permanent. Eaſdem profectuum leges Chriſtianæ religionis doctrina ſequitur, vt annis ſcilicet conſolidetur, dilatetur tempore, ſublimetur ætate; incorrupta tamen illibataque permaneat. cum nihil propterea in dogmatibus permutationis admittat; nulla proprietatis diſpendia, nullam ſuſtineat definitionis varietatem. Fas eſt enim, vt priſca illa cæleſtis Philoſophiæ dogmata proceſſu temporis excurentur, limitentur, polientur; ſed nefas eſt vt commutentur, nefas vt detruncentur, vt mutilentur. Accipiant licet euidentiam, lucem, diſtinctionem; ſed retineant neceſſe eſt plenitudinem, integritatem, proprietatem. Nullius ergo no-

nouitatis inſimulanda eſt Eccleſia, ſedula & cauta depoſitorum apud ſe dogmatum cuſtos, ſi ſubinde hæreticorum nouitatibus excitata, Conciliorum nouis ſtrictioribuſq; decretis veteris fidem aſſerere, & a corruptelis vindicare eniſa fuerit, etiam ſub anathematis denuntiatione. Quo illud tantum perfecit, vt quod antea ſimpliciter credebatur, poſtea crederetur diligentius: quod antea lentius prædicabatur, hoc idem poſtea inſtantius prædicaretur; & quod ipſa prius a maioribus ſola traditione acceperat, hoc deinde poſteris etiam per ſcripturæ chirographum conſignaret. Neque vero hæreticorum hic curanda eſt oblocutio, neque eorum in gratiam vel apex vnus de rectis fidei decretis demendus vel mutandus. Nam ſi ſemel admiſſa fuerit hæc licentia, quis non videt, quantum exſcindendæ atq; abolendæ religionis periculum conſequatur? Abdicata enim qualibet parte catholici dogmatis, aliæ quoque atq; item aliæ partes iam quaſi ex more & licito abdicabuntur; ita vt nihil poſthac apud Eccleſiam relinquatur intactum, nihil illibatum, nihil integrum. Hæc auctoris tibi notiſſimi ſenſu

ver-

verbiſque paulo prolixius expoſui, quia plane ad rem noſtram faciunt. Nolles enim Lutheranis omnem pro libitu ſentiendi licentiam ſtrictis illis Concilij Tridentini decretis ademptam, in multis fidei dogmatibus, quæ cum eorum confeſſione vel hypotypoſi non congruunt. *Sed* idem reliqui omnes *Sectarij* conquerĕtur. Omnibus ergo ex æquo gratificandũ erat? ſiccine vero ſacrum illud fidei depoſitum integrum illæſumque poſteris ſeruaretur?

Sane nullam maiorem Tridentinis Patribus curam fuiſſe ſcio, quam vt omnia ipſorum decreta ad primitiuæ antiquitatis ſententiam exactiſſime conformarentur. quod quamuis te contra Veneti ſannionis & Spalatenſis Apoſtatæ opinionem ægre crediturum ſciam; crederes tamen, ſi Gulielmi Sirleti, tunc Vaticanæ Bibliothecæ Præfecti, epiſtolarum volumina mecum hic inſpexiſſes; quibus ille ſingulis fere ſeptimanis ad Marcellum Ceruinum, *Seripandum*, alioſq; Concilij præſides Cardinales prolixe perſcribebat, quæcumq; de ſingulis fidei capitibus ex *SS. Patrum*, præſertim Græcorum operibus, tunc maximam partem ineditis, diurno nocturnoq;

ſtu-

ſtudio colligere poterat: eaq; opera præcipue purpuræ dignitatem meruit. Et ſane præclara eſt, & in publicum proferri operæ pretium foret: appareret enim omnibus perſpicue, quam diuerſos totoque cælo diſtantes polos ſpectarint Auguſtanæ confeſſionis Concordiæque auctores, atq; ex aduerſo Tridentini Patres auitæ fidei defenſores. Nanque hic, ſolam cæleſtis veritatis cynoſuram reſpiciens,

—— ſemper ſublimis; at illum
Sub pedibus nox atra videt, maneſq; profundi.

Sane qui tuas aduerſus catholicam fidem diſputationes recte expendunt, eandem plane litem Eccleſiæ te mouere facile perſpiciunt, qua Pyrrhonij dogmaticos olim exercuerunt. Nam ſceptici, vt acatelepſiam & epochen ſuam tuerentur, etiam certiſſima ſapientum decreta vocabant in dubium, adeoque omnia indefinita & incomprehenſibilia pronuntiabant. neque enim magis hoc, quam illud eſſe; & omni rationi rationem æqualem opponi poſſe exiſtimabant. Eodem modo cum ſacra antiquitate agis. nulla tam clara & certa ſunt SS. Patrum dogmata, nulla tam ſan-

cta Conciliorum decreta, quæ non conuellantur ratiunculis vel ex dubio aliquo, vel male intellecto, aut perperam explicato loco deductis. Ita nunc omnis veterum Theologia mera tibi ſcepſis eſt; adeoque largiter peccaſſe putas Eccleſiam, quæ accepta a Patribus dogmata, ab hæreticorum peruicacia anathematis denunciatione vindicanda cenſuerit; in quibus ſcilicet leuia & exigui momenti permulta tibi videntur, quæ vtrum credas, aut non credas, vel quo pacto credas, parũ interſit.

In his primo loco ponis Purgatorium, cuius non ſolum res, ſed & nomen ipſum noſtros homines vehementer offendit; ideoque non minores ob ſublatum Purgatorium Luthero gratias ſe debere exiſtimant, quam Lucretius Epicuro ſuo,

--- qui, cum vita iaceret
In terris oppreſſa graui ſub relligione,
Primũ Graius homo mortales tollere contra
Eſt oculos auſus, primuſq; obſiſtere contra.

Docuitque ſuos aſſeclas,

Vt metus ille foras præceps Acherõtis agendus
Funditus, humanã qui vitam turbat ab imo.

Sed vtcunque illis explodendum videatur hoc dogma, certum eſt, antiquiſſimum

& vniuerſale ſemper fuiſſe in primitiua Eccleſia; ideoque non ſine ratione Concilium anathemate id ſtabiliendum duxit: cum triplici ex capite veritas eius aſſeratur. Primo ex ſacris literis, Matth. 5. vbi carceris nomine appellatur, in quo ſatisfiat vſque ad nouiſſimum quadrantem; tum prima ad Corinthios 3. vbi quoſdam ita ſaluos futuros ſcribit Apoſtolus, quaſi per ignem. Nititur deinde auctoritate præcipuorum Doctorum Eccleſiæ tam Græcæ, quam Latinæ, qui prædicta loca Scripturæ vnanimi conſenſu de Purgatorio ſunt interpretati. In Græcis agmen ducunt S. Baſilius, ad caput 9. Iſaiæ hac de re prolixe agens; & libro de Spiritu S. ad Amphilochium c. 15. Gregorius Nazianzenus & Nyſſenus in diuerſis orationibus. Baſilius Seleuc. orat. 4. de Dauide. Iſidorus Peluſ. lib. 5. epiſt. 350. & Ioannes Chryſoſtomus tom. 6. ſerm. pro defunctis, hom. 21. in Acta, & hom. 3. in epiſt. ad Philippenſes: quæ loca Io. Matthæus Caryophilus Iconienſis Antiſtes Zachariæ Gergani græculi nugis erudite opponit. Cum Doctoribus Græcis paria faciunt Latini. S. Ambroſius in locum Apoſtoli

1. Cor.

1. Cor. 3. & Hieronymus in 4. cap. Amos. Auguſtini autem loca omnia vel obiter indicare prolixum foret: cùm neminem antiquorum plura, vel clariora hac de re ſcripſiſſe conſtet, vt vnus inſtar omnium eſſe poſſit. Tertia ratio eſt analogia fidei, & ſenſus perpetuus vniuerſæ Eccleſiæ in precibus & oblationibus incruenti ſacrificij pro defunctis offerendis; quod & ipſe aliquoties te affirmantem audiui. hæc autem vana & irrita eſſent, niſi animas tali in ſtatu & loco commorari crediđiſſet antiquitas, vbi Eccleſiæ ſuffragijs ſubleuari poſſent. Tum etiam in veteris pœnitentiæ diſciplina idem Eccleſiæ ſenſus elucet, quæ vindictam peccati ne ijs quidem, qui in extremo vitæ diſcrimine reconciliabantur, indulgendam cenſuit; ſed ſanitati reſtitutos, Deo & fidelium ſocietati pœnitentiæ ſqualore ſatisfacere voluit. Ab hac igitur perpetua vniuerſæ antiquitatis ſententia cur nunc demum Eccleſia recedat, vel hæreticorum proteruiæ proculcandum relinquat dogma omniũ Doctorum auctoritate ſtabilitum? Concilium veritatem catholicam caute & prudenter decreto ſuo contra fidei ſubuerſores aſſeruit: ſimulque malas artes eorum, qui ex

pietate quæſtum faciunt,& populi ſimplicitati illudunt, proſcripſit: ita vt quid ab homine Chriſtiano veritatis, ac pietatis amante, tam in ipſo dogmate, quam Concilij decreto deſiderari poſſit, non videã; modo nouitatis & partium ſtudium animus non præpediatur.

Eadem leuitate anathema infligi putas ijs, qui ſeptem Sacramenta non confitentur. Sed dic ſodes, cur Eccleſia catholica non damnet eos, qui duobus ſolis vtcumq; retentis, cætera quinque vel expungunt, vel Sacramentorum nomine indigna exiſtimant? Tu negare non potes, Latinos pariter & Græcos ſeptenarium numerum agnouiſſe a quinque retro ſeculis. Vnde autem hanc ſententiam vtrique Eccleſiæ ſubortam exiſtimas eo tempore, quo Græcorum ſchiſma aduerſus Latinos maxime feruebat? Quis eos nullas non diſſidiorum cauſas aucupantes hac in parte Latinis tum coniunxit? Vnde hanc vtriuſq; Eccleſiæ obſeruationem non niſi ex primitiua & Apoſtolica traditione acceptam, & perpetuo vſu ad noſtra vſque tempora deriuatam eſſe neceſſario ſequitur. Neq; opus eſt, vt prolixius agam poſt erudititiſſimum, laudatiſſimumq; opus Petri Arcudij Lute-

tiæ editum,quo conſenſus Græcæ Eccleſiæ cum Latina tam ſolide oſtenditur, vt nemo hactenus, quod ſciam, contra hiſcere auſus fuerit. Si ergo Angelo de cælis, nouum quid præter ſemel ab Apoſtolis tradita prædicanti, anathema intentet ipſe Paulus; cur nos tam profane in Eccleſiæ Sacramenta graſſantes anathemati ſubijcere dubitemus? Præcipua hæc diuinæ gratiæ inſtrumenta vniuerſa Dei Eccleſia ſemper agnouit, ſemper exercuit: & nunc demum poſt quatuordecim ſeculorum vſum ea nouatoribus tollere & proculcare impune licebit? Nam vt firmiſſimum illum etiam noſtro ſeculo vtriuſque Eccleſiæ conſenſum taceam; ſane Confirmationis, Pœnitentiæ, Ordinis, cæteraque Sacramenta tam perſpicue & cõſtanter proxima Apoſtolorum temporibus Eccleſia credidit & exercuit, vt noſtro demum ſeculo ſine manifeſto impietatis crimine abrogari, negari, & violari non potuerint. Mihi controuerſias poſt tot eruditos Theologos retexere, animus non eſt: id breuiter oſtendam, nullo modo me reprehendendum, quod antiquitatis ſententiam perpetuam nouis dogmatibus prætulerim.

Confirmationis Sacramentum ab Apoſtolis traditum omnis antiquitas ſemper & vbique tenuit: contra Nouatiani id negantes & negligentes, omnium calculo ſine vlla controuerſia & exceptione, nouatores & hæretici habiti. Quæro ego, ſi tum receptiſſimum per omnem Eccleſiam Sacramentum fuit, cur nunc vt figmentum nullo veritatis fundamento nixum expungitur? Et ſi Nouatiani id explodentes olim omniũ calculo fuerunt hæretici, quomodo Lutherus, Caluinus, cæteriq; ſectarum patroni nunc eundem errorẽ errantes, ab hæreſi immunes? Ad hæc; ſi olim Eccleſia vniuerſa Nouatianos iure damnauit ob violatum, aut neglectum hoc Sacramentum, ideoque non niſi Chriſmate confirmatos ad communionem eos recipi voluit; cur hodie temerariæ leuitatis notam meretur, ſi nouatores idem Sacramentum exſibilantes anathemate defigat? Proinde miror qui nam tu contra Moguntinos *ſ*. 108. ferreæ frontis hominem pronunciare audeas, qui dixerit; ſiue ex ſcriptura, ſiue ex conſenſu antiquitatis demonſtrari poſſe, Sacramentum Confirmationis, quali nunc Eccleſia Catholica vtitur,

tur, a Chriſto inſtitutum eſſe. Ego vero non ſine manifeſta impietate in dubium vocari exiſtimo, quin Apoſtoli, quod ipſi fecerunt, quodque vniuerſæ Eccleſiæ faciendum tradiderunt, a Chriſto Magiſtro acceperint. Cum ergo vniuerſa Eccleſia inde a principio Cõfirmationis Sacramẽtum ab Apoſtolorum inſtituto ſe accepiſſe, & eorundem exemplo exercuiſſe fateatur; indubie ſequitur, Confirmationem illam a Chriſto per Apoſtolos inſtitutam, non poſtea ſubintroductam fuiſſe. Ab ipſis autẽ Apoſtolis Eccleſiæ traditũ fuiſſe euidentiſſime patet. Etenim Clemens Alexandrinus libro, *Quis diues ſaluandus*, apud Euſebium hiſt. eccl. lib. 6. c. 35. & ipſe liber Clementis ſub falſo Origenis nomine non ita pridem a Giſlerio editus, iuuenem quendam a Ioanne Euangeliſta Epiſcopo cuidam Aſiatico commendatum commemorat; cui baptiſmate illuminato Epiſcopus ſignaculum Domini, vt perfectam tutelam, contulit. Quo loco Baptiſmum & Chriſma, vt diuerſa Sacramenta a Clemente poni, ex ſimili loco Stromat. lib. 2. certiſſimo apparet. Hinc Clementis diſcipulus Origenes ad Rom. 6.

Baptiſmum &Chriſma conferri ſcribit, ſecundum typum Eccleſiæ traditũ : & Cornelius PP. apud Euſebium l. 6. c. 35. Nouatum, cum in morbo baptizatus eſſet, poſtea conſecutum negat cum cætera, quæ Baptiſmum ſequuntur, κατὰ τὸν τῆς Ε'κκλησίας κανόνα, hoc eſt, iuxta Eccleſiæ canonem, tum Epiſcopalem obſignationem. Dic quæſo, a quo typum, vel canonem illum, ſeu regulam Eccleſiæ traditam putas, niſi ab ipſis Apoſtolis? Sane Cyprianus Carthaginenſis Epiſcopus in Africa, eodem tẽpore ab Apoſtolis deducit, quod baptizati Eccleſiarum Præpoſitis confirmandi offerebantur: vt per noſtram, inquit, ordinationem, & manus impoſitionem, Spiritum ſanctum conſequantur, & ſignaculo Domini conſummentur. Cypriani mente & verbis loquitur Auguſtinus lib. 15. de Trinit. c. 26. Nemo diſcipulorum dabat Spiritum ſanctum; orabant quippe, vt in eos veniret, quibus manus imponebant; non ipſi eum dabant: quem morem in ſuis Præpoſitis etiã nunc ſeruat Eccleſia. Nec minus perſpicue S. Hieronymus dial. contra Luciferianum cap. 4. Quod ſi hoc loco quæris, inquit,

qua-

quare in Eccleſia baptizatus, niſi per manus Epiſcopi non accipiat Spiritum ſanctum? diſce, hanc obſeruationem ex ea auctoritate deſcendere, quod poſt aſcenſum Domini, Spiritus ſanctus ad Apoſtolos deſcendit. Cui deinde locum ex Actorum c. 8. ſubiungit: quo etiam Innocentius I. celebri illa epiſtola ad Decentium Eugubinum vtitur, vt recens baptizatorũ obſignationem ſolis Epiſcopis permiſſam doceat. Nunquid tot taleſque viri ferreæ tibi frontis videntur?

Sed quod tu fruſtra Apoſtolicam illam & miraculoſam manuum impoſitionem allegari exiſtimas ad hodiernam, vt ais, Pontificiam confirmationem, eo non minus iniurius es in ſecula primitiua, & omnes quos laudaui Eccleſiæ Doctores, quam in hodiernam Romanã Eccleſiam: cum iam illo tempore viſibilis iſta & miraculoſa donorum effuſio ceſſauerit. Ideoque vnus Auguſtinus reliquorum nomine tibi reſpondeat, tract. 6. in epiſt. S. Ioannis: Nunquid modo, quibus imponitur manus, vt accipiant Spiritum ſanctum, hoc expectatur, vt linguis loquantur? aut quando impoſuimus manum iſtis infanti-

bus,

bus, attendit vnuſquiſq; veſtrum, vtrum linguis loquantur? & cum videret eos linguis non loqui, ita peruerſo corde aliquis veſtrum fuit, vt diceret, non acceperunt Spiritum ſanctum? Vides hanc peruerſi cordis aſſertionem a S. Auguſtino iam olim exploſam, cuius tempore miracula illa non minus, quam nunc ceſſarant. Neque tamen Confirmationis Sacramentum ideo de Eccleſia tollendum cenſuit, quod nouatores poſtea fecerunt.

Eo autem rerum catholicarum plane te imperitum oſtendis, quod nullam prorſus manus impoſitionem in hodiernæ confirmationis Sacramento adhiberi affirmare non verearis. Eccleſia catholica nihil ab antiquo ritu mutauit. qualem S. Gregorij Magni Sacramentorum liber iam olim deſcripſit, eundem Pontificale Romanū totidem verbis nunc retinet; ſcilicet, vbi confirmandi ad Epiſcopum perducti coram eo in genua procumbunt, ibi leuata manu ſua ſuper capita omnium dicit: Omnipotens ſempiterne Deus, &c. emitte in eos ſeptiformem Spiritum tuum ſanctum, &c. Eandemq; orationem Ambroſius lib. 3. de Sacramentis cap. 2. iam ſuo

tempore in Confirmatione adhiberi ſolitam docet. Vnde manifeſtiſſime apparet, quam tu fruſtra inter veterem, & hodiernam Confirmationem, tum etiam inter diuerſarum Eccleſiarum ritus diſcrimen fingas, quæ viris doctis in eccleſiaſtica antiquitate probe verſatis non niſi commiſerationem exprimunt.

Sed cum omnia perſequi, neque huius loci, neque mei ſit inſtituti, addo quod in hac quæſtione præcipuum & palmarium eſt. Tu Confirmationem meram cæremoniam, eamque liberam & indifferentem Baptiſmo olim coniunctam fuiſſe affirmas: e contra veteres omnes Sacramentum hoc a Baptiſmo diuerſum exiſtimant, & Sacramenti nomine paſſim appellant. Atque ita longo temporum decurſu, vſuq; perpetuo, a maioribus accepit, atque hodie etiam credit non ſolum Latina, ſed & Græca Eccleſia. Tu, vbi commodum fuerit, tuæ opinionis argumenta ex antiquitate propones: ego interim pro mea, hoc eſt, catholica ſententia, aliquot indubitata veterum teſtimonia afferam, quæ nullis offucijs offuſcari poſſunt. Tertullianus diabolum Chriſto

Chri-

Chriſto etiam de Sacramentis æmulatum ſcribit, præſcript. c. 40. quo loco præter Baptiſmum, & Euchariſtiam, Pœnitentiam quoque, & obſignationem Chriſmatis; item Ordinem, & Matrimonium diſertiſſime Sacramentorum Chriſti nomine ac numero complectitur; vt & lib. 1. aduerſus Marcionem, c. 14. præcipue autem lib. 1. aduerſus Praxeam c. 5. Vnctionis Sacramentum diſerte appellat. Cum Magiſtro ſentit & loquitur Cyprianus ep. 72. vbi hæreticorum rebaptiſmum propugnans ait, parum eſſe ijs manus imponi, ad accipiendum Spiritum ſanctum; ſed tunc demum plene ſanctificari, ſi Sacramento vtroque naſcantur. Sic Epiſcopi Concilij Africani apud eundem Cyprianum ep. 70. conſtituunt; De errore & prauitate venientibus dandam per omnia diuinæ gratiæ Sacramenta, vnitatis & fidei veritatem. Quibus locis Confirmationis Sacramentum expreſſe non ſolum a Baptiſmo diſtinguitur, ſed eidem opponitur. S. Auguſtini loca multa & clariſſima habentur de eodem Sacramento Chriſmatis, ex quibus perſpicue patet eum non cæremoniam indifferentem, vt tu ais, ſed verum

rum & peculiare SacramentumConfirmationem exiſtimaſſe. quæ lib.2. contra Petilianum, comment. in Pſal. 26. & tract. in epiſtol. Ioannis 3. & 6. videri poſſunt. His duos addam antiquiſſimos grauiſſimoſque Scriptores, Cyrillum Hieroſolymitanum, & S. Ambroſium, vterque Eccleſiæ Sacramenta initiandis neceſſaria explicans, peculiari ſermone de Baptiſmo, & alio peculiari de ſpirituali ſignaculo, quo poſt fontem confertur perfectio, vt de diuerſis Sacramentis, agit: vt ex illius catecheſi myſtagogica 2. & 3. huius Sacramentorum libro 3. apparet. Neque enim pura puta cæremonia, & Baptiſmi appendicula, vt tu vis, ſpecialem catecheſin merebatur.

BIBLIOTECA ROMA VITTORIO EMANUELE

Præterea ſi Confirmationis Sacramentum hæreticis ad Eccleſiam reuerſis Spiritus ſancti gratiam confert, quam ex Baptiſmo mere formali extra Eccleſiam, quippe obicem diuinæ gratiæ ponentes, accipere non potuerant; mera illa ſecundum te cæremonia efficacior erit, potiorque ad ſalutem, ipſo Sacramento Baptiſmi; atq; ita Sacramenti defectus non validiori Sacramento, ſed nudæ cæremo-

niæ acceſſu emendabitur: quod quam ſit abſurdum, & quam omni doctrinæ & diſciplinæ eccleſiaſticæ contrarium, quis non videt? Omitto Africanam, & Cappadociæ, vicinaſq; Eccleſias; quæ, vt dixi, non ſolo Confirmationis Sacramento, verum iteratione Baptiſmi prioris vitium corrigendum pertendebant: ſed catholicam reliqui totius Orbis ſententiã a Concilijs Patribuſq; expoſitam propono. Cyprianus partem catholicam ſuo argumento ſic premit, epiſt. 76. Qui Hæreticis, ſiue Schiſmaticis patrocinantur, reſpondeant nobis, habeantne Spiritum ſanctum Hæretici, an non habeant? Si habeant, cur illic baptizatis, quãdo ad nos veniunt, manus imponitur ad accipiendum Spiritum ſanctum? ſed quia non habent, ideo apud nos manus imponitur, vt hic accipiant. Hinc can. 7. Laodicenus, Nouatianos eiurata hæreſi catholicè inſtructos ſancto Chriſmate inungi, & ſic ad ſancti myſterij cõmunionem admitti conſtituit. Sic Baſilius Magnus celebri illa epiſtola canonica ad Amphilochium, probans Laodiceni Concilij ſententiam contra Cappadoces, de Nouatianis conuerſis ſtatuen-

tuen-

tuendum ait, vt qui ab ipſorum Baptiſmo accedunt ad Eccleſiam, vngantur a fidelibus. Eamque Laodicenæ *Synodi*, & Baſilij ſententiam confirmauit paulo poſt Concilium Conſtantinopolitanum 1. can. 7. quo etiam obſignandi & vngendi formula Græcis hodie vſitata præſcribitur. Neque aliter canonem illum intellexerunt, explicaruntq; Romanæ Eccleſiæ Præſules Concilio illi ſuppares. Siricius ad Himerium Tarrac. Arianos, inquit, nos cum Nouatianis, alijſq; Hæreticis, ſicut eſt in Synodo conſtitutum, per inuocationem ſeptiformis Spiritus Epiſcopalis manus impoſitione, Catholicorum conuentui ſociamus; quod etiam totus Oriens, Occidenſq; cuſtodit. Similia habet Innocentius I. epiſt. 2. *Sed* omnium clariſſime Leo Magnus loquitur epiſt. 85. Qui baptiſmum ab Hæreticis acceperunt, ſola inuocatione Spiritus ſancti per impoſitionem manuum confirmandi ſunt; quia formam tantum Baptiſmi ſine ſanctificationis virtute ſumpſerunt. Hæc de Confirmationis *Sacramento* intelligenda quis dubitet? quo etiam nunc Eccleſia Catholica ab hæreſi venientes veteri more ſuſcipit. Veteri,

in-

inquam, more, idque non niſi per manum Epiſcopi. Nam vt epilogus Concilij Romani habet tom. 1. Conc.Colon. pag. 255. iam ante dictos Pontifices Silueſter Papa conſtituerat, vt Presbyterum Arianum nemo ſuſciperet, niſi Epiſcopus eiuſdem loci eum reconciliaret, & ſacroſancto Chriſmate per Epiſcopalis manus impoſitionem ſancti Spiritus gratia, quæ ab Hæreticis dari non poteſt, confirmaret. Concilio Romano accedunt Gallicana. Arauſicanæ Synodo can. 1. Hæreticos in mortis diſcrimine poſitos, ſi Catholici eſſe deſiderant, ſi deſit Epiſcopus, a Presbyteris cum Chriſmate & benedictione conſignari placuit. Sic Concilium Epaonenſe can. 16. Presbyteros, inquit, propter ſalutem animarum deſperatis & decumbentibus Hæreticis, ſi conuerſionem ſubitam petant, Chriſmate permittimus ſubuenire; quod omnes conuerſuri, ſi ſani ſunt, ab Epiſcopo nouerint expetendum. Vides Confirmationis Sacramentum Presbyteris, tantum in articulo neceſſitatis, propter ſalutem animarum ab Epiſcopis olim permiſſum fuiſſe. Nam extra vrgentiſſimam neceſſitatem, per

im-

impoſitionem manus fidelibus baptizatis, vel conuerſis ex hæreſi, Spiritum ſanctum tradere, Epiſcopis tantum licet, vt habet Concilium Hiſpa. 2. can. 7. Idemque ſupra Cypriani & Auguſtini teſtimonio probatum eſt. Et tu poſt Apoſtolorum exempla, poſt vniuerſalem totius primitiuæ Eccleſiæ doctrinam & praxin, *Sacramentum*, quo illa animarum ſalutem conferri cenſuit, in cæremoniam arbitrariam & indifferentem, ſine iuſta Eccleſiæ cenſura mutari poſſe exiſtimas?

Hæc de Confirmatione *Sacramentorũ* numero aſſerenda paulo prolixius ſcripſi, vt videas quam bene ex antiquitate, ſine ferreæ frontis aut plumbei cordis nota, ſe tueatur catholica Eccleſia, etiam vbi tu peſſima cauſa eam niti exiſtimas.

Multo igitur facilius reliquis *Sacramenti* nomen vendicatur, quorum quædam ita ſunt perſpicua, vbi ipſi ſectæ veſtræ auctores in *Sacramentorum* numero ea habuerint. Quod de Pœnitentia feciſſe conſtat Melanchthonem Apologiæ Confeſſionis Auguſtanæ cap. 13. & ipſum Lutherũ contra triginta duos Louanienſium articulos; tum vero catechiſmus minor, qui

D puc-

puerulis apud nos ediſcendus proponitur, idem teſtatur: vbi inter articulum de Baptiſmo & Euchariſtia, caput de Clauium poteſtate interiectum fuit. Si ergo Pœnitentia vere eſt Sacramentum, habens mandatum Dei & promiſſionem gratiæ, vt Apologia dicto loco ait, eandemq; ob cauſam Lutherus eam Sacramentum libenter confitetur; peccant ſane eius aſſeclæ, qui Eccleſiam catholicam eo nomine ſugillant, quod non confitentes anathemate feriat.

Matrimonium quoque tacito quodam conſenſu Lutherani in Sacramentorum numero habent, dum perpetuo ſacrũ coniugij ſtatum appellant. Et cur Sacramentum poſt Paulum Apoſtolum credere & vocare dubitet Eccleſia? Sane omnium temporum Patres & Doctores frequentiſſime ita appellant, quod vnius Auguſtini locis fere innumeris oſtendi poteſt, præſertim ex libro de bono coniugali; vt Tertullianum lib. contra Marcionem c. 18. aliquoties Sacramenti nomen Matrimonio tribuentem, alioſque taceam.

De Sacramento Ordinis ſectarum auctores Lutherus, Melanchthon, & Caluinus

iti-

itidem diſcrepant. Ille enim cum ſectatoribus Illyrico & Chemnitio, Sacramentum eſſe mordicus negat; duo autem poſteriores in Sacramentorum numero habendum oſtendunt. Ea ſcilicet vis eſt catholicæ veritatis, vt aduerſariorum oculos quamuis nictitantes penetret, ſuaque luce percellat. Nam ab ipſis Apoſtolis inſtitutam; paſſimque vſitatam, vt plurima ſacræ Scripturæ loca teſtantur, vniuerſa Dei Eccleſia ſuſcepit, & pro vero atque indubitato Sacramento ſemper habuit Ordinationem, quæ fit per orationes, & manus impoſitionem ab Epiſcopis, quos in Apoſtolorum locum ſucceſſiſſe conſtat. Auguſtinus ſuo tempore neminem dubitaſſe affirmat, quin Ordo æque Sacramentum eſſet atque Baptiſmus, dum ait lib. 2. contra Parmenianum cap. 19. Ipſi explicent, quomodo Sacramentum baptizati non poſſit amitti, & Sacramentum ordinati poſſit amitti. Si enim vtrunque Sacramentum eſt, quod nemo dubitat, cur illud non amittitur, & illud amittitur? neutri Sacramento iniuria facienda eſt. Sol mero meridie clarior non eſt hoc Auguſtini teſtimonio, cui nullæ hæretico-

rum ſtrophæ tenebras vnquam offundent. Sic Leo magnus epiſt. 81. magna deuotione curandum monet, ne tantæ benedictionis Sacramentum negligenter videatur impletum. Idem epiſt. 87. contra digamorum ordinationes inuehens; Quis ergo, inquit, diſſimulare audeat, quod in tanti Sacramenti perpetratur iniuriā? His accedit S. Hieronymus, Vigilantium eiuſque aſſeclas exagitans his verbis: Niſi prægnantes Clericorum viderint vxores, Chriſti Sacramenta non tribuunt. hoc eſt, vt eadem epiſtola loquitur, Chriſti miniſterio arbitrantur indignos. Vnde eum Ordinationem Sacramenti nomine intelligere dubium nullum eſt. Adderem S. Gregorij Magni locum, omnium hac de re clariſſimum, in 4. Regum cap. 5. niſi ille ob tenebras eius tempore Eccleſiæ iam offundi cæptas, vt vos quidem dicitis, inteſtabilis vobis haberetur, qui vix primam & puriſſimam audis antiquitatem. Certo credo me tam præclaris auctoribus nixum multo rectius Ordinis Sacramentum cum catholica Eccleſia admittere; quam tu cum Luthero eiuſque aſſeclis, omnis antiquitatis hoſtibus, idem neges.

De

De Extrema vnctione habemus Iacobi Apoſtoli præceptum: habemus doctrinam & vſum perpetuũ veteris Eccleſiæ; quam S. Anſcharius Septentrionis Apoſtolus cum catholica fide noſtris quoque Prouincijs intulit, vt ex eius vita Coloniæ nuper edita conſtat. Tu veniam dabis, ſi antiquitati fidem potius quam tibi tanta in re tribuam, & de Sacramentorum numero Eccleſiæ iudicium tuo præferam.

Tertio dicam impingis Eccleſiæ Romanæ, quod Ioannis & Chriſti baptiſmum confundentes anathemate defigat. Sed quid peccauit Concilium Tridentinum, ſi fidei depoſitum fideliter cuſtodit, & catholicum, hoc eſt, vetus & vniuerſale omnium ſeculorum, omniumque Eccleſiæ Doctorum dogma, diſertiſſimis ſacræ Scripturæ verbis innixum, a nouatorum peruerſione vindicat? Quiſquis Concilium eo nomine ſugillare non veretur, idem ſibi dictum putet a S. Hieronymo, quod Luciferiano eundem errorem erranti iam olim reſpondit: Ita tu peruerſe religioſus, dum ſerui Baptiſmo pluſquam habuit tribuis, Dominicum deſtruis; cui nihil amplius relinquis. Nec minus gra-

uiter ſe ab Auguſtino, quam Petilianum, obiurgari exiſtimet, vbi ait: Baptiſmus Ioannis ad Baptiſmum Chriſti non pertinet, nec eius pars vlla vel gradus eſt; alioquin aut tunc iterabatur aqua Baptiſmi Chriſti, aut ſi Baptiſmus Chriſti tunc per duas aquas perficiebatur, minus perfectus eſt modo, quia non datur illa, quæ per Ioannem dabatur. quodlibet autem horum impium ac ſacrilegum eſt opinari. Quid igitur cum vniuerſa Dei Eccleſia damnare formidé eiuſmodi dogma, quod ad impiam & ſacrilegam opinionem viam ſternit? Nec ignoro, quam operoſe alibi contendas oſtendere, quæſtionem hanc otioſam & ambiguam eſſe, ideoque neutram in partem debuiſſe determinari a Concilio. At ſi otioſa, cur Caluinus, Melanchthon, alijque reformatores alteram partem contra SS. Patres & Eccleſiam catholicam poſt Luciferianos & Donatiſtas reſuſcitarunt, & tam pertinaciter nunc etiam vrgent? Illud vehementer miratus ſum, quod ſententiæ tuæ patronum ipſum Auguſtinum alibi producere non verearis, quo nemo acrius catholicum dogma aduerſus ſui temporis hæreſes propugna-

gnauit; vt ſolus Tridentinæ definitioni tuendæ abunde ſufficiat. Sed mihi profeſſionis meæ rationem reddere propoſitum eſt, vt non temere me antiquitatem contra nouitates, vniuerſitatem contra priuatas opiniones ſecutum oſtendam; non vt contentionis ſerram cum quoquam reciprocem.

Cæterum hiſce tanquam leuioribus, & vtcumque ferendis multo iam grauiora & plane intoleranda ſubiungis: quæ non ſolum aures Batauas ſiue Saxonicas, ſed etiã Græcas offendant. Ea ſunt, Primatus ſupra reliquam omnem Eccleſiam Pontifici Romano iure diuino aſſertus; adeoq; infallibilis Spiritus ſancti aſſiſtentia eidem, vt toti familiæ Chriſti Præfecto, & Eccleſiæ ſub Chriſto Domino Capiti ſupremo, in rebus fidei totius Eccleſiæ conſilio ac nomine definiendis, attributa. cui adiungis mutilationem Euchariſtiæ, ſiue communionem ſub vna ſpecie, & Miſſam ſine communicantibus; quam Lutherus angularem vocat, ipſique Diabolo adeo abſurdam & impiam viſam aſſerit, vt nocturno congreſſu validiſſime eam oppugnarit, & abrogandam eſſe Luthero planiſ-

niſſime perſuaſerit. neque alia ſolemnis Liturgiæ vna cum priuata tollendæ ratio illi fuit. Quocirca quid eiuſmodi Magiſtri auſpicijs atque auctoritate Lutherani & Caluiniani reijciant, non magnopere mihi curandum exiſtimo: dummodo id cum primitiuæ Eccleſiæ vniuerſali ſenſu & praxi conueniat; quod in hiſce non minus quam præcedentibus articulis liquido oſtendi poteſt.

Nam Romanæ Eccleſiæ Primatum Græci ante Imperij diuiſionem, & poſtea florente Orientis Imperio, diu ante ſchiſma & ſecutam inde Turcicam ſeruitutem, agnouerunt. Irenæus Græcus ſcriptor potentiorem illam principalitatem Eccleſiæ Romanæ, ad quam, ait, neceſſe eſt omnem conuenire Eccleſiam, hoc eſt, eos qui ſunt vndique fideles, non ab humano priuilegio, ſed a fundatione & traditione Apoſtolica accerſit. Nicæni Patres cum ad Romani Epiſcopi exemplum Patriarchalibus Eccleſijs prærogatiuas ſuas can. 6. confirmant, non iuris humani priuilegiſi, ſed antiquos mores, & veterem, hoc eſt, Apoſtolicam traditionem obtendunt. Eundem Primatum confitentur Patres Sy-

no-

nodi Conſtantinopolitanæ can.3. vbi Regiæ vrbis Epiſcopo ſecundum honoris locum decernunt. In Epheſini Concilij Actis Cyrillus Alexandrinus de Neſtorij hæreſi recens tum exorta ad Cæleſtinum PP. refert, longa Eccleſiarum conſuetudine perſuaſus, vt ipſe teſtatur. Eidem Sedis Romanæ authentiam, hoc eſt ſupremam & liberam pro arbitrio agendi auctoritatem, & loci ſui vicariam poteſtatem confert Cæleſtinus; vt ſententiam, qua Neſtorium circumſcripſerat, eo efficacius potentiuſque exequatur. Vnde nam illa authentia Sedis Romanæ, ab humano an diuino Iure? Certe ſi S. Proſperum audiamus con. collat. cap. 41. Cæleſtinus Cyrillo ad exſecandam Neſtorianam impietatem Apoſtolico auxiliatus eſt gladio. In eodem Concilio parte 2. act. 2. Philippus Presbyter gratulatur Synodo, quod lectis Cæleſtini literis ſancta membra ſancto Capiti ſe exhibuerint. Caput autem totius fidei, inquit, & Apoſtolorum eſt B. Petrus. Vides puto dignitatem Capitis, ſiue Primatum Eccleſiæ Romanæ B. Petro Apoſtolo, hoc eſt, iure diuino, niti. idque luculentis verbis mox idem

Phi-

Philippus copioſius declarans ait: Nulli dubium, immo ſeculis omnibus notum eſt, quod ſanctus beatiſſimuſque Petrus, Apoſtolorum Caput & Princeps, fideique columna, & Eccleſiæ Catholicæ fundamentum a Domino noſtro Ieſu Chriſto Saluatore humani generis ac Redemptore claues regni accepit, ſoluendique ac ligandi peccata poteſtas ipſi data eſt: qui ad hoc vſque tempus, & ſemper in ſuis ſucceſſoribus viuit, & iudicium exercet. Huius itaque ſecundum ordinem Succeſſor & Locumtenens ſanctus beatiſſimuſq; Papa noſter Cæleſtinus Epiſcopus, nos ipſius præſentiam ſupplentes ad hanc ſanctam Synodum miſit. Hæc in Actis Epheſini Concilij. Verum quæ nulli tum dubia, ſed ſeculis omnibus nota, noſtro tamen tempore vt dubia, & antiquitati incognita, vel primo loco inter abſurdas Romanæ Eccleſiæ aſſertiones ponis, tractatu tuo contra Moguntinos ſ. 142. Dic bona fide, mi Calixte, cui tutius credam, tibi neganti, an affirmanti Concilio? Accedit quod Iuuenalis Hieroſolymitanus ibidem act. 4. affirmat, morem fuiſſe inde ab ipſis deriuatum traditumq; Apoſtolis, vt Sedes Antio-

tio-

tiochena a Romana dirigatur, & apud eam iudicetur. Vnde act. quinta ſancta Synodus vltimam de Ioanne Antiocheno ſententiam Cæleſtini iudicio reſeruat. Tunc Apoſtolicam illam ἀκολουθίαν καὶ παράδοσιν ad humanum vel diuinum ius, hoc eſt, ad Petri Primatum referendum exiſtimas? Chalcedonenſis Synodi Acta eundem Primatum Eccleſiæ Romanæ, in Petrum Apoſtolorum Principem collatum, innumeris propemodum locis confirmant. Omitto quæ in præliminaribus epiſtolis Imperatorum & Auguſtarum habentur; quod priuata vel domeſtica teſtimonia ex Occidente prolata poſſint videri; ea ſcilicet quæ epiſt. 15. 25. 26. & 33. leguntur. Sane actione 1. Beatiſſimus & Apoſtolicus Epiſcopus vrbis Romæ omnium Eccleſiarum Caput vocatur, quia nimirum Sedem Apoſtolicam gubernat. Act. 3. Dioſcorus Epiſcopatu priuatur a Leone Papa per Legatos & ſanctam Synodum, idque ope beatiſſimi & glorioſiſſimi Petri Apoſtoli, qui eſt petra, & crepido Eccleſiæ Catholicæ, & rectæ fidei fundamentum. Depoſitionis cauſam præcipuam non ſemel addu-

cunt

cunt Patres, quod contra ipſam Sedem Apoſtolicam latrarit, & in ſanctum Leonem excommunicationem promulgare conatus ſit; hoc eſt contra ipſum illum, cui vineæ cuſtodia a Saluatore commiſſa eſt; vt habet totius Synodi relatio ad Leonem: quem vocis B. Petri interpretem omnibus conſtitutum, Concilio vt Caput membris præfuiſſe aiunt. Et quamuis act. 16. ex Conſtantinopolitani Concilij decreto, ſecundum dignitatis locum Regiæ vrbis Epiſcopo confirment, nihilominus Primatum & eximium ac præcipuum honorem Romanæ Sedi conſeruant: quod in eadem relatione Patres ita explicant, vt Apoſtolici ſplendoris radio, quo Roma fulgebat, Eccleſiam Conſtantinopolitanam illuſtrari, eiuſque bonorum participatione ditari petant. Vides vir optime, quid de Primatus Romani origine ac fundamento Orientalis Eccleſia primis quinque ſeculis crediderit, priuſquam machinationis vertigine in ſchiſmatis barathrum præceps ageretur. Nam poſt inuaſam totius Illyrici, tum etiam Siciliæ & Calabriæ iuriſdictionē Eccleſiaſticam, Conſtantinopolitanum Patriarcham Sedi

Apo-

Apoſtolicæ non ſolum æquare, ſed etiam præferre conati ſunt, Nilus, Barlaamus, alijque Schiſmatici, non ſolum liuore, ſed etiam imperitia, & veteris Eccleſiæ diſciplina ignoratione excœcati. Quotieſcunque tamen veritatis & vnitatis amor Græcorum animos ſubijt, eandem cum orthodoxa antiquitate ſententiam profeſſi ſunt. Vnde in Synodo Florentina ſeſſ. 25. cum Latini Primatum Pontificis ſacræ Scripturæ definitioni dictiſq; Sanctorum inniti ſcripſiſſent; Græci, vt ſuis quoque Patriarchalibus priuilegijs conſulerent, addi voluerunt; Papam ſua priuilegia habere iuxta Canones, & dicta Sanctorum, ſacramque Scripturam, & acta Conciliarum. Vnde mox in decreto vnionis Primatus Pontificis iure diuino aſſeritur: quippe cui in B. Petro paſcendi, regendi, & gubernandi vniuerſalem Eccleſiam a Chriſto Ieſu Domino noſtro plena poteſtas tradita ſit. Hæc Græca Eccleſia ex maiorum ſuorum & totius antiquitatis ſenſu; quæ hoc loco pluribus a me aſſeri neceſſum non eſt.

Nec magis Græcos offendere poteſt Communio ſub vna ſpecie, quam ipſi æque

vt Latini iam olim tenuerunt, atq; etiam hodie paſſim retinent. Nam recens baptizatis infantibus de ſolo calice guttam inſtillant; ægrotis autem & moribundis ſola panis ſpecie viaticum exhibent; vtriſq; tamen verum & integrum Euchariſtiæ Sacramentum hoc modo ſe tradere non dubitant. Idem cæteri omnes ad Orientem & Meridiem Chriſtiani, præſertim Abaſſini, antiquo & perpetuo ſuæ Eccleſiæ more faciunt. Neque Euchariſtiam mutilari exiſtimauit antiquitas, cum fidelibus particulas panis conſecrati ad priuatam communionem domum aſportandas daret, vel ad Anachoretas in eremum mitteret. Omnium vero clariſſime vtriuſque Eccleſiæ conſenſum perpetuum oſtendit communio ex præſanctificatis, qua Græci ferijs Quadrageſimalibus, Latini ſola feria ſexta maioris hebdomadæ vtuntur, ex antiquiſſimo vtriq; inſtituto: neq; tum quidquam de Sacramenti mutilatione ſuſpicabantur.

Liturgiam ſine communicantibus Græcis iuxta ac Latinis in vſu nunc eſſe, doctiſſimi eius nationis Viri, & ipſe vſus quem paſſim per Italiam cernere eſt, teſtan-

ſtantur; eoque falſam Chythræi criminationem refellit Allatius, cuius librũ apud Batauos editum, tibi iam viſum lectumq; non dubito. *S*ed ne vocum ambiguitate fallamur, dicam tibi, mi Calixte, quid hic tum in cæteris Eccleſijs vrbicis, tum præſertim in maioribus Baſilicis fieri obſeruauerim; vbi feſtis diebus, hoc præſertim anno, in tanta exterorum frequentia, myriades hominum ad ſacram Communionem confluunt. Ibi ſummo mane Parochus, aut alius *S*acerdos, ad deſtinatum huic functioni Altare Dominici Corporis *S*acramentum conſecrat, ea particularum multitudine, quæ populo fidelium communicando eo die ſuffectura videatur. communicant tum de eiuſdem Sacerdotis manu quotquot ſacro officio adſunt: cæteri, qui & ipſi communicaturi toto deinde antemeridiano tempore infinito propemodum numero citius tardius templum accedunt, primum Miſſæ ſiue Liturgiæ officio adſunt, quod ob populi frequentiam & commoditatem a diuerſis *S*acerdotibus ac diuerſa Altaria ſubinde celebratur: eoque finito ad alterum illud Altare, quod huic miniſterio deſtinatum di-

xi, Communionem accipiunt. Tu ne Sacerdotem illum ſine communicantibus Miſſam celebraſſe; aut eos qui celebranti adfuere, cum Sacerdote ſuo non communicaſſe affirmabis? non dicam communione precum & vnitate ſpiritus, ſed ipſa participatione ſpecierum ſacramentalium; quamuis ad aliud Altare de alterius Sacerdotis manu eam acceperint? Puto te non dicturum; niſi vnam Eccleſiam, vnum Altare, vnum Sacrificium, vnum Sacerdotium, vnam inter omnes fideles vnius eiuſdemque panis communicationem, & vnam vnius corporis cum vno Capite vnionem negaueris: quam negare certe non poteſt, niſi qui factionum ſtudio Chriſti Eccleſiam plane ignoret. Tu vero, mi Calixte, numquid omnes qui olim ſacræ Liturgiæ officio aderant, de Euchariſtia, quæ per ſingulas Synaxes celebrabatur, communicaſſe exiſtimas? Neque hoc puto dixeris; qui antiquiſſimorum Patrum de communicantium infrequentia querelas non ignoras. Non laudans dico, ſed vt neceſſitatis legem etiam tunc abfuiſſe oſtendam.

Sed quoniam tu ea quæ in Catholicorum

Liturgia minus probanda cenſes, expoſuiſti; liceat mihi eadem libertate de nouâ veſtra viciſſim ex te perquirere: qua Pontificiæ Miſſæ errores ſublatos vos quidem dicitis; nos omnem veteris Liturgiæ vel Græcæ vel Latinæ faciem abolitam euerſamque certo ſcimus. Non dicam de Caluinianis, Anabaptiſtis, Socinianis, quos præter externos ritus ipſius quoque Sacramenti veritatem ſuſtuliſſe ingenue fateris: ſed Lutheranorum Miſſa, ſi tamen hoc nomine appellanda, quid præter merum nomen apud vos habet? quamuis & hoc ferme interciderit. Synaxes illæ ſolemnes, quibus vnio Eccleſiæ cum Chriſto Capite per Oblationem, Communionemque ſanctiſſimi Corporis eius fouetur ac nutritur, ita olim omnibus communes erant, vt ijs non adeſſe piaculum duceretur grauiſſimum, & pœnæ ſupplicijque loco eſſet, ſi quis vel integræ actioni, vel parti præcipuæ intereſſe prohiberetur, quæ Canonis nomine nunc appellatur. Eo enim cum poſt orationes aliquot & lectiones ſacras, earumque explicationes peruentum eſſet, præter Catechumenos & energumenos, etiam pœni-

tentes ſanctuario excludebantur. Tota hæc actio apud vos in concionem ſeu δη-μηγορίαν mutata eſt: huius deinde dimiſſa concione appendicula quædam eſt qualiſcunque illa Miſſa, ſeu communionis formula, veteris Liturgiæ in locum ſubintroducta; quam cæteri ea die non communicaturi parum aut nihil ad ſe pertinere putant. Ita nunc Concio caput eſt Synaxeos, cuius pars ex veteris Eccleſiæ inſtituto & præparatio eſſe ſolebat.

Sed profecto vt te Miſſa catholica ſine communicantibus offendit, ita mihi multo magis communio veſtra ſine Miſſa diſplicet. Quod enim Miſſæ veſtigium in veſtra illa actione, præter externa quædam, veſtes dico, & vaſa, & nonnulla inania catholicæ Liturgiæ imitamenta? Quomodo enim Miſſa ſine oblatione? quomodo oblatio ſine Sacerdote? quomodo Sacerdos ſine Ordinatione Epiſcopi? quomodo Epiſcopus ſine legitima & Apoſtolica ſucceſſione? vel quomodo verum Sacramentum Corporis Chriſti, extra Chriſti Eccleſiam? Manifeſtum enim eſt, vt ait S. Cyprianus, apud omnes Hæreticos Spiritus ſancti gratiam non eſſe,

nec eorum Sacrificia, quamdiu Hæretici ſunt, poſſe Deo placere: neque ſpiritalis gratiæ ſanctificationem Sacrificijs eorum tribui, qui offerunt ab Eccleſiaſtici corporis vnitate diſiuncti. Solius enim Eccleſiæ Deus delectatur ſacrificijs, quam Sacrificium Deo facit vnitas ſpiritalis: vbi & fidei veritas nullam credit in Trinitate diſtantiam, & pacis tenacitas fraternam ſeruat in charitate concordiam. Attende tibi, ait lex Deuteronom. XII. ne offeras holocauſta tua in omni loco quemcunque videris; ſed in loco, quem elegerit Dominus in vna tribuum tuarum. Audi, quis ſit locus electus, ait S. Auguſtinus Rogatiano Donatiſtæ, & quæ tribus Domini. In Pſalm. 131. habes: quoniam elegit Dominus Sion, elegit eam in habitationem ſibi. Hic eſt locus electus, hic mons ſanctificatus, hæc ciuitas ſupra montem poſita, vt abſcondi non poſſit, hæc radix catholica, hæc vitis fructifera longe lateque diffuſa: & ego, inquit, dico tibi: Attende tibi ne offeras in omni loco, id eſt, in omni hæreſi, & dicas; & hic Deus, & ibi Deus eſt. Qui alibi præter Eccleſiam colligit, ait Cyprianus,

Chriſti Eccleſiam ſpargit. vnica enim Sponſa Chriſti vnam Sponſi domum nouit, vnius cubiculi caſtitatem caſto pudore cuſtodit. Stare tu & viuere putas poſſe de Eccleſia recedentem? ſedes ſibi alias & diuerſa domicilia condentem? Sacramentum Paſchæ nihil aliud in Exodi lege continet, vt Agnus qui in figura Chriſti occiditur, in domo vna edatur. Caro Chriſti & ſanctum Domini eijci foras non poteſt: nec alia vlla credentibus præter vnam Eccleſiam domus eſt. Vna autem Eccleſia, vna & intus eſſe & foris non poteſt. Qui enim de Eccleſia exierunt, certe in Eccleſia non ſunt. ideoque quæcunque extra Eccleſiam tenentur & Sacramenta, & Scripturæ, ad ſpeciem tenentur, non ad ſalutem: cum iſta in ſola Eccleſia catholica ſalubriter habeantur; vbi Fides cum Charitate retinetur. Extra hoc corpus, inquit S. Auguſtinus, neminem viuificat Spiritus ſanctus, per quem charitas Dei diffunditur in cordibus noſtris. neque enim particeps eſt diuinæ charitatis, qui hoſtis eſt vnitatis.

Tu vero optime noſti, quæ vnitas ſit apud eos qui ab Eccleſia catholica receſſerunt;

runt: vbi vt omnes a Catholicis, ita a ſeipſis ſinguli ferali odio diſſident. Etenim vt *Sampſonis* vulpeculæ caudis colligatæ capite in diuerſa tendebant, ita illi ſolo catholicæ veritatis odio coniuncti cætera omnia toto cælo differunt. Quinimo ſola vnionis conciliandæ mentio, paciſque ſtudium omnium odio in ſe concitando ſufficit. Hic teipſum tibi propono, qui non meminiſſe non potes, quomodo Turonenſi colloquio Auguſtani tui ad Caluinianos te reiecerint, tum vero nuperi librorum indices oſtendunt, quam non fraterne ijdem congregales tui ſcriptis non vno loco prouulgatis te exagitent. Ita dum neſcio quod Eccleſiæ ſimulacrum ex omni *Sectarum*, *Schiſmatumque* genere, tanquam Babylonici coloſſi pedes ex ferro, teſta, lutoque conflare conaris, illi ipſi qui conglutinari nec poſſunt, nec volunt, te oleum operamq; perdentem conuicijs contumelijſque traducunt: adeoque dum omnium eſſe cupis, nullius es; & Eccleſia, cuius ideam te fingis, ſpatio ferme imaginario coarctatur. Quid enim magis diſſonum ab ipſo fidei *Symbolo*? quid religionis Chriſtianæ principijs magis ad-

uerſum dici aut cogitari poteſt, quam vt puriorem Eccleſiam ad Holſatiæ noſtræ angulum, & vnam atque alteram Ducatus Brunſuicenſis Præfecturam reſtringere quis velit? cæteras Orbis Prouincias erroribus & ſuperſtitionibus oppreſſas ad veritatis lumen caligare exiſtimet?

Agnoſco ſane Academiam veſtram ſingulari quodam Dei beneficio, & ſapientiſſimorum Principum cura, Viris eruditis & accurata docendi ratione cæteris per Septentrionem Scholis palmam præripere; helluationes & morum corruptelam, bonæ mentis peſtem, obnixe auerſari; tum quod præcipuum duco, maiorem ſacræ antiquitatis cognitionem ad fidei controuerſias diſceptandas adhibere: toto tamen cælo abeſt, vt Catholicæ Eccleſiæ ad inuidiam obduci poſſit. imo quantiſcumque doctrinæ præſidijs feliciter inſtructa, hoc vno eſt infelix, quod Catholica non eſt; dum Lutheri partem ſequuta, ſciſſuras contra vniuerſi Orbis vnitatem fouendas ſuſcepit.

Extrema malorum ſunt Hæreſis & Schiſma, vnde præſens fidei iactura, & ineuitabile ſalutis naufragium ſequitur, ab hac

peſte nemo vnquam pius, nemo ſapiens vitiatæ diſciplinæ & corruptis Eccleſiæ moribus remedium quæſiuit. Ipſa enim ſeparatio impios oſtendit, vt ait Fulgentius, quæ tales eccleſiaſtico corpori non ſocios, ſed aduerſarios facit. Neque enim a conuentu eccleſiaſticæ vnitatis corpore ſepararentur & loco, niſi prius ab eccleſiaſtica fide diſcederent corde corrupto. Habet quidem ager Dominicus præter boni ſeminis frugem etiam zizania, eaque, proh dolor, copioſe ab inimico homine ſuperſeminata. verum non ideo ſegetem proteri aut exuri iubet pater familias; ſed zizania cum ipſa fruge ad meſſem vſque tolerat. Area hæc Domini ventilabro permundanda paleas frumento mixtas vſque in finem ſeculi ſuſtinere non recuſat. Exurentur ſuo tempore zizaniorum faſciculi ſine meſſis detrimento: illæſo tritico paleæ diſpergentur. Neminem intra Eccleſiam catholicam recte credentem, & bene viuentem aliena peccata maculant. Animæ ac ſaluti ſuæ iniurius eſt, qui palearum odio aream deſerit; cum frumentum non niſi ex area congregetur in horreum.

Nec deſpicienda eſt Chriſti Sponſa; quod diurno peregrinationis æſtu fuſca; quod decolorata longæ ſerenitatis Sole; quod etiam ſeculari puluere aſperſa nunc videatur. nigra quidem illa, ſed formoſa: cuius gloria omnis interna cum ſit, æmulorum oculos, in næuos rugaſque cutis externæ tantum intentos fallit.

Sed bene eſt, quod inanis illa & fictitia Eccleſiæ larua, quam Sectarum auctores magna puritatis ſpecie venditant, nullis fucorum pigmentis hactenus ita incruſtari potuit, quominus ſuam prodat deformitatem: quippe cui nihil ſolidæ pietatis & ſanctimoniæ ſubeſſe ſtatim deprehendit, qui paulo penitius introſpicit. Nam quod tu ſeueritatem diſciplinæ eccleſiaſticæ fratrum Bohemicorum exemplo reduci deſideras, ea vetus querela eſt, & inane votum, a Melanchthone ante annos CXV. conceptum, vagiente adhuc in cunis Lutheraniſmo: quem ſi ſeneſcentem nunc adulta confirmataq; licentia ad obedientiæ iugum retrahi poſſe exiſtimas, ſane falleris. Excutere iugum, non mutare voluit; omnemque conſcientiæ coercendæ rationem carnificinam arbitratur. Cur

enim

enim non de veteri pœnitentium diſciplina potius reſtituenda cogitas? cur non vitæ religioſæ, & conſiliorum euangelicorum obſeruationem in vſum reuocare ſtudes? Sed ita fit; filius ille adoleſcentior cum domum menſamque paternam reliquiſſet, diſſipata ſubſtantia peregre ad porcorum ſiliquas ſe proiecit. Ita poſt conculcatas & exuſtas a Luthero Canonum leges, Patrumque regulas, poſt proſcriptos Epiſcopos, poſt euerſa ſanctioris vitæ aſceteria, monitores correctoreſque Bohemicos deſideratis: quaſi tam altum profanatæ religionis vlcus tali cataplaſmate perſanari poſſit.

Ego vero, mi Calixte, multo opportuniorem medendi modum tibi patriæque noſtræ proponerem, ſi ſanis conſilijs locus relinqueretur; maiorq; veritatis pietatiſque reſtaurandæ, quam factionum propugnandarum cura & ſolicitudo eſſet: cogitarentq; Principes, quæ mala in Rempublicam, quæ vitia & corruptelæ in mores vitamque priuatam, ex religionis ſubuerſione profluxerint: quam timendi ſint ipſis hypocritæ, & fanatici homines, qui defecatiſſimam religionis puritatem pro-

feſti, diuinas humanaſq; leges promiſcua facilitate proculcant, & ſceleribus atque parricidijs eo graſſantur, ne a quoquam dependeat, vel coërceri poſſit effrenis quiduis agendi licentia. Merito Eccleſia Catholica Mater Chriſtianorum veriſſima, inquit Auguſtinus, non ſolum ipſum Deum, cuius adeptio vita eſt beatiſſima, puriſſime atque caſtiſſime colendum prædicas; ſed etiam proximi dilectionem atque charitatem ita complecteris, vt variorum morborũ quibus pro peccatis ſuis animæ ægrotant, omnis apud te medicina præpolleat. Tu cum ætates graduſque omnes officijs ſuis inſtruas, doces etiam Reges proſpicere populis, mones populos ſe ſubdere Regibus; quibus honor debeatur, quibus affectus, quibus reuerentia, quibus timor, quibus conſolatio, quibus admonitio, quibus cohortatio, quibus diſciplina, quibus obiurgatio, quibus ſupplicium, ſedulo doces; oſtendens quemadmodum & omnibus omnia, & omnibus charitas, & nulli debeatur iniuria. Deinde vitæ ſpiritualis magiſtram eandem prolixe celebrans, addit præclare: Quod vtinam iſti Hæretici (Eccleſiæ ſcilicet

Ca-

Catholicæ contemptores) intelligere ſi valerent, nuſquam profecto Deum niſi apud te, atque in tuo gremio, minime ſuperbi & bene pacati venerarentur. Ad hanc tutius confugies, mi Calixte, quam ad fraternitatem Bohemicam, ſi Eccleſiæ doctrinam diſciplinamque apud noſtros reſtitutam cupias.

Ad hunc ſalutis portum te inuitare non deſinam, ad quem ſedulo perueſtigandum tua in primis opera me excitatum profiteor. Nam Romanam Eccleſiam, vnam illam, ſanctam, Catholicam, & Apoſtolicam eſſe non tam facile mihi licuiſſet perſpicere, niſi antea tuo ductu certo crediſſem, eam non Antichriſti ſedem, & Babylonicæ meretricis lupanar, ſed vere Eccleſiam etiam nunc eſſe, & ſalutis ſpem pie in ea viuentibus neutiquam denegandam; eo quod præcipua fidei capita, quibus fundamenti inſtar ſalus noſtra innititur, ſalua & immota retineat. De reliquis, ſin abſque partium ſtudio eſſet, vnionem aliquam vel ſaltem ſyncretiſmum iniri poſſe exiſtimabas. Ad hæc multa temerario ille reformationis tumultu abrogata dolebas, quæ cum magno pietatis

emo-

emolumento potuiſſent retineri, multa quoque Eccleſiæ Catholicæ falſa,& abſurda fatebaris affingi, quæ aut plane ignoret, aut ipſa improbet. Ita tu Hermæ vialis inſtar in biuio defixus, digito intento viam, qua ad Eccleſiam Catholicam pergerem,mihi ſubindicaſti.

Quod autem a ſententia, quam maturo conſilio poſt longas atq; ardentiſſimas preces amplexus ſum, tuo colloquio me dimoueri poſſe exiſtimas, id vero fiet, vbi aliam Scripturam,alia Conciliorum Acta, aliam eccleſiaſticam hiſtoriam, & diuerſa Cypriani, Auguſtini, aliorumque Patrum ſcripta, ab ijs quæ certa & indubitata Romæ conſului, mihi exhibueris. Nam eluſiones, & ſubterfugia Spalatenſis, & ſimilium mangonum, in tam perſpicua antiquitatis ſententia admittere non poſſum.

Interim te, mi Calixte, per Deum & Chriſtum ſalutis noſtræ auctorem oro atque obſecro, vt animæ tuæ negotium tibi commendatiſſimum habeas; ſerioque cogites de Eccleſia Dei, Columna & Firmamento veritatis, qualem eam ab Apoſtolis, Viriſque Apoſtolicis fundatam, totoque

que Orbe diffuſam, prima quinque ſecula viderint: quibus illa fidei dogmatibus, quibus Sacramentis, qua diſciplina, quo regiminis modo tunc fuerit inſtructa; quanto ſtudio puritatem & vnitatem ſuam aduerſus hæreſes & ſchiſmata vindicarit. Eius ſtatum faciemque vbi diligenter inſpexeris, tum ſine odio ſtudioq; partium diſpice, quam omnia illa nunc ſalua ſuperſint in Romana, cæteriſque cum Romana communicantibus Eccleſijs; eamq; & nominis & dogmatis catholici hæredem, atque Apoſtolici depoſiti cuſtodem agnoſce. E contra perpende, quam truculenter & impie in Matris viſcera ſæuierint infauſti illi reformatores; vt faciem eius deturpauerint, artus dilaniarint: vt pro veteri catholica doctrina ſuos quique ſubſtituerint errores & deliria: vt ſacram Scripturam non ſecundum perpetuum & vniuerſalem ſenſum & conſenſum SS. Patrum explicent, ſed ex cerebri ſui libidine nouis & priuatis interpretationibus peruertant: vt Sacramenta eorumque ritus abrogarint; Apoſtolicas traditiones, omnemque veterem diſciplinam, Patrum & Conciliorum ſaluberrimis Conſtitutioni-

ni-

nibus firmatam, ſuſtulerint, vel eneruarint; conſilia euangelica & vitæ ſanctioris ſtudia exploſerint; hierarchiam eccleſiaſticam, & omnem præcipiendi & parendi diſtinctionem confuderint. Sublata Epiſcoporum auctoritas, nudo tantum nomine ad ditiones redituſque Eccleſiarum occupandos nonnuſpiam ſeruato. Ordines Presbyterorum, & Diaconorum, cæteriqu̇e officiorum & miniſteriorum gradus abrogati: denique noua Eccleſiæ facies introducta omnibus ſeculis ignota; ad cuius conſpectum quotquot inde ab Apoſtolis fuere Doctores, Patres, Epiſcopi, Virique ſancti, velut ad monſtrum & errorum lernam nunc cohorreſcerent.

Et quoniam te Virum doctum, & antiquitatis ſacræ vnum fere præ cæteris ſtudioſum compello, cogita quanta Septentrioni noſtro ex infelici illa religionis ſubuerſione ignorantiæ cœcitas incubuerit. Patrum, & Eccleſiæ Doctorum non ſcripta tantum ſed nomina ipſa ignota non ſolum vulgo, ſed ijs qui in Eccleſijs Scholiſque docendi munus ſuſtinent. Si quæ forte cuiquam nota aut lecta, ex rhapſo-

dis

dis & Eccleſiæ perduellibus ea tantum conſarcinantur loca, quæ ad veritatem oppugnandam vtcumque facere videntur. Scis quali librorum ſupellectile Miniſtri & Prædicantes apud nos inſtructi, ex quibus poſtillarum lacunis illi paſtores doctrinæ pabulum crudum indigeſtumque gregi ſuo proponant. Contra ſi publicas priuataſque Bibliothecas hic inſpicias, ſi ſtudia cordatorum hominum expendas, ſtatim vides, quam omnia ad primitiuæ Eccleſiæ mentem doctrinamque intelligendam explicandamque tendant. Libri & monumenta antiqua, præſertim ſacra, ſummo ſtudio & impenſis maximis vndique parantur; & in ijſdem publica luce donandis doctorum hominum deſudat induſtria. Itá nuper Græcorum Patrum in Prophetas commentarijs, alijſque in vetus Teſtamentum quas vocant catenis non vno volumine comprehenſis, immorientem vidi optimum doctiſſimumque Corderium, alios Concilijs antiquis & SS. Patrum operibus ab interitu vindicandis; alios hiſtoriæ eccleſiaſticæ Annalibus procudendis occupatos noui. & ne quid in tenebris lateat, quo ſides catholica illu-

ſtra-

ſtrari poſſit, ſunt qui veterum Chriſtianorum cœmeteria cryptaſque Martyrum ingenti Romæ ſubterraneæ opere deſcriptas in lucem edant. Ita vnus omnibus antiquitatis retinendæ amor, nouitatis auerſatio. Eadem mihi nouæ ſectæ deſerendæ, eadem antiquæ fidei amplectendæ cauſa, ad quam te & Voſſium noſtrum iterum atque iterum inuito, certiſſime æternæ ſalutis lucro, quod extra Catholicam Eccleſiam fruſtra ſperatis. Hoc tandem, mi Calixte, rogo, quod ille in ſimili cauſſa apud S. Auguſtinum; ſi inſtitutũ & exemplum meum piget imitari, noli aduerſari. Vale. Romæ, Anno Iubilei M DC L. Kal. Septembris.

EPISTOLA GEORGII CALIXTI

Ad Chriſtophorum Ranzouium

Salutem ab auctore ſalutis.

GENEROSE Vir, Domine & amice longe cariſſime, quoties huc venerunt, qui ex Italia redirent, toties de te ſciſcitatus ſum. Fecit enim tuum pietatis, virtutis, & eruditionis ſtudium, cuius hic luculenta ſpecimina edidiſti; vt te in oculis geram, & de incolumitate tua ſolicitus ſim; certa ſpe nixus, te communi noſtræ patriæ magno ornamento inſignique emolumento breui fore. Vt autem fieri ſolet, alij nihil de te referre poterant, alij nunciabant te Romæ degere, & familiaritatem contraxiſſe cum Henrico Iulio Blumio, noſtræ olim diſciplinæ alumno. Cuius rei certiores nos faciebat haud ita pridem Franciſcus Henricus VVitzendorpius, Patritius Luneburgenſis, niſi mihi memoria imponit; cui iam ſeneſcens, quod talia attinet, non ſemper poſſum fidere. Sed nuper etiam non nemo hac

tranſiuit, qui me quidem alloquutus non fuit, nec mihi innotuit, ſed alijs narrauit, te admodum familiarem factum Lucæ Holſtenio, & nonnullis Ieſuitis, qui multoties tibi ſcrupulos inijcerent, & dubia mouerent, vt propemodum inciperes vacillare, & Religionem Pontificiam reformatæ anteferre. Venit idipſum ad aures noſtri Voſſij, eiuſque animum vehementer perculit, vt ad me quoque deferret. Commouebar equidem, fateor, aliquantulum: ſed cum me recolligerem, & prudentiam vimque ingenij tui expenderem, & Voſſium bono animo eſſe iuſſi, & ipſe fui; non ignarus, quanta illa tibi diuinitus conceſſa, & quam frequenter fallant, & plane infidi nuncij ſint rumores. Non potes ignorare, inter omnes partes, in quas hodie, proh dolor, ſcinditur populus Chriſtianus, Pontificiam plurimis ſuperſtitionibus, corruptelis, figmentis, & nouitatibus ſcatere: inter quas etiam eſt, qui hodie celebratur Iubileus, antea apud Chriſtianos inauditus, & demum ante annos CCCL. a Bonifacio IIX. homine improbo inſtitutus. Quamquam hoc malorum minimum videri poſſit, ſi

cum

cum dictatibus Hildebrandicis aliquanto antiquioribus comparetur. Qui Pontificijs ſe iungit, cogiturſe ſeparare ab omnibus alijs Chriſtianis, qui ſunt per totum Orbem terrarum; & quidem ob cauſſas aliquando non admodum graues. Cogitur enim anathema illis dicere, qui Purgatorium non admittunt, qui ſeptenarium numerum Sacramentorum in dubium vocant, qui Baptiſmum Ioannis & Chriſti eundem fuiſſe non fatentur. Iam quod attinet Primatum Pontificis de iure diuino, eiuſque infallibilitatem, mutilationem Euchariſtiæ, & Miſſam ſine communicantibus, hæc talia ſunt, vt a Chriſtianis Græcis, Lutheranis, & Caluinianis, quemadmodum appellamus, reijciantur: licet ipſi propter eiuſmodi reiectionem ſiue improbationem a Pontificijs anathemate feriantur. Græca Eccleſia ſicut ſub iugo tyrannico gemit, & dira ſeruitute premitur; ita paulatim ignorantia quadam opprimitur, & neceſſaria ad iudicium de doctrinis controuerſis ferendum eruditione deſtituitur. Caluiniana hinc magnam maculam contrahit, quod contra diſertam Seruatoris adſertionem Cor-

poris Sanguiniſq; Dominici in ſancta Eucharistia præſentiam inficiatur. Lutherana, quæ dogmati vbiquitatis inhæreſcit, vix minorem, dum hunc ſatis craſſum errorem tuetur & obtrudit. Mi nobiliſſime Ranzoui, auſim affirmare, vix alibi Eccleſiam inueniri melius comparatam, quam in noſtra patria, & hic in Ducatu Brunſuicenſi, ditionis VVulfebutenlicæ & Calembergicæ. Exulant enim inde non modo ſuperſtitiones & corruptelæ Pontificiæ, ſed etiam Caluiniſmus, qui præſentiam in Euchariſtia negat, & illaudabile dogma vbiquitatis. Contra inſcitiam quoque in Academia pugnamus, quantum poſſumus, & optimæ eruditionis ſtudia alias fugientia retinere cupimus & ſtabilire. Scis etiam pro pietatis & ſanctimoniæ ſtudio nos ſatagere, & quod doceamus abſque eo gratiam Dei, & ſalutem firmam, & indubitatam ſubſiſtere non poſſe. Superamur tamen fateor, quod ſeueritatem diſciplinæ eccleſiaſticæ ad pietatem omnino facientis attinet, á Fratribús Boemicæ confeſſionis. Cæterum tuo conſilio & prudentia & auctoritate in patria noſtra, quæ adhuc deſiderari

poſ-

poſſint, aut emendari poſtulent, aliquando ſuppletum, & correctum iri ſpem omnino certam concepi. Qua ne fruſter, faxit Deus Optimus Maximus, tibique inſpiret, quæ huc faciant, & ad illuſtrandam diuinam gloriam, & promouenda patriæ Eccleſiæ Reiquepublicæ emolumenta. Si quis autem ſcrupulus iniectus, ei quæſo locum concedere noli. & ſi forte remouere totum nondum poſſis, ita ſuum iter inſtitue vt in reditu nos inuiſas: nullus enim dubito, per auxilium diuinum, & mutuam noſtram collationem facile ſublatum iri. Bene vale & age feliciter noſtri memor, quemadmodum nos tui. Ex Academia Iulia VI. Maij. CIↃ IↃ C L.

Generoſitati tuæ addictiſſimus

GEORGIVS CALIXTVS.